

1982/83:53**Torsdagen den 16 december em.**

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes till en början av andre vice talmannen.

11 § Vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. (FiU, CU, SkU)
(forts.)

Fortsattes överläggningen om finansutskottets betänkande 1982/83:20, civilutskottets betänkande 1982/83:7 och skatteutskottets betänkande 1982/83:15.

Anf. 92 KERSTIN EKMAN (fp) replik:

Herr talman! Oskar Lindkvist! Om man läser vår motion ser man att vi står fast vid det förslag vi lade fram i våras. Det förslag vi yrkat avslag på är det socialdemokratiska förslaget – det förslag som vi drabbades av även i våras och som innebär att helt andra årgångar innefattas än i vårt förslag. Detta avslagsyrkande följer vi också upp i reservation nr 2.

Anf. 93 OSKAR LINDKVIST (s) replik:

Herr talman! Till Kerstin Ekman vill jag säga att i våras var ju folkpartiet och centern emot förslaget att hyreshusavgiften skulle omfatta årgångarna 1958–1974, vilket socialdemokraterna motionerat om. Men då var ni i civilutskottet för propositionen. Skillnaden i dag är att ni är motståndare till en proposition som kommer från den socialdemokratiska regeringen. Det är oförklarligt att något sådant kan inträffa inom ett parti som folkpartiet, som ju bostadsministern i den förra regeringen tillhörde.

Det var närmast Rolf Dahlberg som fick mig att begära replik, för han sade i sitt inlägg att bruksvärdet inte automatiskt höjer hyresnivån. Det är så att bruksvärdet är en produkt av förhandlingar. När förhandlingarna är slutförda fastlägger man ett bruksvärde. Jag tror att jag vågar påstå att de enskilda hyreshusägarna är ganska följsamma när det gäller att för sina hus komma upp i de hyresnivåer som bruksvärdet utgör enligt en ny avtalsuppgörelse.

Vidare kände Rolf Dahlberg starkt för de fastighetsägare som inte hade

utnyttjat samhällets räntesubventioner. Han använde uttrycket "utnyttjat", precis som om de som använde räntesubventioner vore något slags fridstörare. Det är klart att ur moderat synpunkt är de kanske fridstörare i det sociala samhället. Men vad är orsaken till att man inte har använt sig av räntegarantier? Kan orsaken vara den att man inte har klarat kostnadspressen – att standarden är för hög? Eller kan orsaken vara den, som jag sade i mitt första inlägg, att det i dag är så lönsamt att äga fastigheter att fastighetsköp är en av de bästa investeringar man kan göra i dagens Sverige? Orsaken kanske kan vara olika slags kombinationer av dessa tre alternativ.

Rolf Dahlberg frågade vad jag tyckte om hyreshusavgiften på lokalhus och bostadsrättsföreningar. Jag kan hänvisa till de motiv som framkommer i propositionen. Det är klart att jag känner mycket starkt för bostadsrättsföreningarna, framför allt för dem som hör hemma inom bostadskooperationen. Där kopplar jag vidare till de reformer som behandlas i civilutskottets betänkande nr 8 och som utan tvivel kan ge en rad bostadsrättsföreningar möjligheter att för relativt billiga pengar rusta upp sina hus.

Slutligen vill jag säga både till Rolf Dahlberg och till Kjell Mattsson att när ni använder siffror som i och för sig är riktiga och som lämnats av vårt eget utskottskansli, kunde ni också använda de siffror som talar om hur lång kön är för att ta i anspråk de pengar som kommer in genom hyreshusavgiften. Det har ingen av er bekvämat sig till att göra. Det är ett faktum att det kommer att kosta en hel del att genomföra de reformer som vi så småningom återkommer till i samband med behandlingen av civilutskottets betänkande nr 8.

Anf. 94 ROLF DAHLBERG (m) replik:

Herr talman! Oskar Lindkvist fick en onormalt lång betänketid för att svara på min replik före middagspausen. Jag vet inte vad Oskar Lindkvist har gjort under middagspausen, men det är tydligt att han icke har stärkt sina argument. De är lika svaga nu som före middagspausen.

Anf. 95 OSKAR LINDKVIST (s) replik:

Herr talman! Det var ett något ovanligt inlägg. Jag kan bara svara att man för att argumentera mot Rolf Dahlberg och moderata samlingspartiet inte behöver någon onormalt lång förberedelsestid. Vi representerar ju två skilda samhällssystem, så det är helt normalt att vi kommer i konflikt med varandra. Man behöver inte särskilt lång tid för att klara ut de inlägg som Rolf Dahlberg gör i debatten.

Anf. 96 SÖREN LEKBERG (s):

Herr talman! Motion 95 handlar om den föreslagna hyreshusavgiften, och i motionen föreslås att denna avgift bör utvidgas till att även omfatta ägda småhus. På så sätt kommer samtliga upplåtelseformer att ingå i avgiftssystemet. Motivet för detta är i korthet följande.

Stigande produktionskostnader tillsammans med uppräknningen av den garanterade räntan leder till ökade skillnader i kostnader mellan olika

årgångar av bostäder. Det innebär att bostäder med i stort sett samma standard får avsevärt skilda boendekostnader.

I sin tur leder detta till väl kända problem på bostadsmarknaden. De ökande kostnadsskillnaderna tillsammans med det s. k. bruksvärdessystemet leder till att enskilda ägare av hyreshus kan tillgodogöra sig rejäla övervinster. Ägare av äldre småhus får inte bara en förhållandevis låg boendekostnad jämfört med andra. De får också en förmögenhetstillväxt, som ökar i takt med kostnadsskillnaden mellan äldre och yngre hus.

Den föreslagna hyreshusavgiften är därför ett viktigt och välkommet medel för att utjämna kostnaderna mellan olika årgångar av bostäder. Samtidigt skapas en finansieringskälla inom bostadssektorn, som kan utnyttjas för att sänka kostnaderna inom nyproduktionen samt i övrigt bekosta fortsatta bostadspolitiska reformer. Men för att en omfördelning av kostnaderna skall bli allmänt accepterad krävs att avgiftsuttaget utformas på ett sådant sätt att bördorna fördelas rättvist mellan de olika upplåtelseformerna.

Från denna synpunkt är förslaget dock inte tillfredsställande. Ägda småhus skall nämligen undantas från avgiften. Den enda motivering härför som anförs i propositionen är en hänvisning till den beslutade reformeringen av inkomstbeskattningen. Men med den motiveringen finns det också goda skäl att undanta bostadsrätterna. Också den som förvärvat sin bostadsrätt i andra hand kommer att påverkas av skattereformen, om han eller hon har lånat pengar till insatsen.

Märkligt nog, herr talman, har civilutskottet i sitt betänkande inte sakbehandlat motionen. Utskottet hänvisar kort och gott till propositionen och föreslår att motionen skall avslås. För den som lagt fram ett seriöst förslag är detta en något underlig behandling. I ett sådant läge känns det riktigt att spontant yrka bifall till motionen. Eftersom bostadsministern finns här i kammaren, skulle jag dock först vilja rikta en fråga till honom för att få ett klarläggande på några punkter.

I direktiven för den nyligen tillsatta bostadspolitiska utredningen står det bl. a. att utredningen skall genomföra "en övergripande översyn av bostadsstödet och av finansieringsvillkoren i allmänhet, med utgångspunkten att skapa neutralitet mellan boendet i olika besittningsformer, både i fråga om löpande kostnader och förmögenhetsbildning, och att utjämna kostnader för bostäder av olika ålder". Innebär nu detta, Hans Gustafsson, att den fråga som aktualiseras i motion 95 kommer att bli prövad i den bostadspolitiska utredningen?

Anf. 97 MONICA ANDERSSON (s):

Herr talman! Det är få områden som är i så stort akut behov av ordentliga reformer som bostadspolitiken. Efter sex år av borgerliga regeringar har den förvandlats från ett instrument för social grundtrygghet till något av ett monopolspel. En liten grupp kan med inflationens och skattesystemets hjälp göra sig förmögenheter. Den stora gruppen förlorar.

Och det är ungdomarna och den stora gruppen barnfamiljer som hör till

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

förlorarna. Färre och färre flerfamiljshus har byggts för vart år sedan mitten av 1970-talet. Det har lett till en svår bostadsbrist på många håll i landet. Här i Stockholmsregionen är det näst intill omöjligt för ungdomar att få tag på en egen lägenhet att flytta till. För att komma över en egen lägenhet måste man antingen ha kontakter eller en smärre förmögenhet eller bådadera. Sexsiffriga belopp krävs för den enklaste etta i regionens centrala delar.

Samtidigt har det på många håll i landet börjat bli gott om tomma lägenheter, även på orter med bostadsbrist. Det i sin tur beror på att hyrorna börjat bli så höga i nybyggda och nysanerade lägenheter, till följd av de allt drygare kapitalkostnaderna. Ungdomar, barnfamiljer, över huvud taget hushåll med låga inkomster och dålig ekonomi har helt enkelt inte råd att flytta in i nybyggda lägenheter.

Bostadspolitiken är på väg att hamna i ett ekorrhjul med ständigt höjda hyror och tilltagande trångboddhet bland hyresgästerna, samtidigt kan stora grupper som äger sina bostäder göra sig förmögenheter på sitt boende, och arbetslösheten bland byggnadsarbetare stiger.

Vi måste ta oss ur det där ekorrhjulet medan tid är, och det klarar vi bara med hjälp av en solidarisk omfördelning av kapitalkostnaderna i boendet mellan upplåtelseformerna och mellan årgångarna. Inom allmännyttan har man redan i dag en solidarisk hyressättning. Utan den hade inte allmännyttan klarat att hålla uppe det bostadsbyggande som finns i dag ens. Men, det finns en gräns där det inte längre finns så mycket kvar att utjämna. Många allmännyttiga bostadsföretag ligger nära den gränsen.

Solidariteten måste därför vidgas till att omfatta hela bostadsbeståndet. Vi måste få fram medel till att öka bostadsbyggandet, till att sanera och bygga om stora delar av det äldre beståndet, och det klarar vi inte med dagens höga kapitalkostnader. Vi måste också bygga om de dåliga bostadsmiljöer som finns på många håll och som förstärker boendesegregationen och de sociala problemen.

De åtgärder på bostadspolitikens område som regeringen föreslår är helt nödvändiga. Den föreslagna hyreshusavgiften är också ett viktigt steg på vägen mot en utjämning av boendekostnaderna. Jag har dock svårt att förstå varför man inte vill låta villaägarna omfattas av avgiften. Det blir ingen effektiv omfördelning när en så stor del av de boende inte är med i systemet. Det är också orättvist att de privata fastighetsägarna ges avdragsrätt. Det riskerar att förstärka de orättvisor på skatteområdet som redan finns mellan upplåtelseformerna. Dessutom bidrar avdragsrätten till att minska effekten av hyreshusavgiften.

Det behövs pengar, mycket pengar, för att vi skall klara de stora behov som finns i bostadspolitiken. Propositionen täcker in det mest akuta. I syfte att ta ett större grepp har regeringen tillsatt en bostadsutredning som fått i uppdrag att snabbt komma med förslag till en reformering av boendet. De medel som krävs för den reformeringen måste sökas inom bostadssektorn.

Därför är jag förvånad över att man så kortfattat avvisar tanken på att äldre villor också skall ingå i den utjämning av kapitalkostnaderna som hyreshusavgiften syftar till. Civilutskottet argumenterar över huvud taget

inte emot vår motion nr 1982/83:95 utan avstyrker den blankt med hänvisning till propositionen. Och i propositionen behandlas denna utvidgning av avgiften på sju rader.

Man redovisar dock i propositionen att marknadsvärdet på både bostadsrättslägenheter och villor kommer att höjas, eftersom hyreshusavgiften bidrar till att höja hyresnivån. För bostadsrättslägenheter föreslår man av det skälet att de skall omfattas av hyreshusavgiften. För egnahemmen gör man det inte, och man motiverar det så här: "Det kan därför i och för sig ligga i linje med de bostadspolitiska strävandena att införa en avgift även för egnahem. Jag anser dock mot bakgrund av den beslutade marginalskatte- och avdragsreformen att så inte bör ske."

Men det resonemanget haltar litet. För det första omfattas även bostadsrättshavare av marginalskatte- och avdragsreformen, och för det andra behöver inte frågan om en utjämning av kapitalkostnaderna nödvändigtvis kollidera med avdragsreformen. Det beror helt på hur man konstruerar avgiften.

Vår motion tar upp principfrågan och skulle, om den bifölls, innebära ett uppdrag till bostadsministern att komma tillbaka med ett förslag till riksdagen. Man kan tänka sig flera tekniska konstruktioner. En variant som har diskuterats inom en arbetsgrupp inom Stockholms arbetarekommun är en avgift som tas ut med en stigande procentsats på en positiv mellanskillnad av taxeringsvärdet minus skuldsumman.

Herr talman! Jag har svårt att tro att föräldrar som bor i en äldre nedamorterad villa inte skulle vilja vara med och dra sitt strå till stacken för att deras egna barn och andra ungdomar kan flytta till en egen lägenhet med rimlig hyra när det blir så dags, eller att inte t. ex. far- och morföräldrar skulle vilja göra det för sina barnbarn. Det är ju en sådan solidaritet som det i grunden handlar om. Det är nog många i äldre generationer som har egna minnen av hur det är att antingen tvingas vänta med att flytta hemifrån och bilda familj eller att bo provisoriskt hemma hos föräldrarna. En sådan situation är i dag verklighet för många som har det dåligt ställt.

Med detta vill jag i likhet med Sören Lekberg fråga bostadsministern om han inte håller med om att vårt krav på en utredning om en utvidgning av hyreshusavgiften är rimlig. Kommer de synpunkter som tas upp i vår motion att beaktas i den bostadspolitiska utredningen?

Anf. 98 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! På den direkta frågan från Sören Lekberg och Monica Andersson om huruvida den utredning som nyligen har tillsatts kommer att aktualisera frågan om en form av avgift även för småhusen, vill jag svara ja. När Monica Andersson frågar om jag inte tycker att det är skäligt att frågan utreds, vill jag säga att redan den tillsatta utredningen är ett svar på den frågan. Det är bl. a. dessa frågor som utredningen får till uppgift att arbeta med och som är de avgörande delarna.

Det kan diskuteras på vilket sätt man så småningom skall konstruera en avgift, om man nu stannar för en sådan. Det finns flera olika möjligheter. Det

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

har i dagarna avlämnats ett betänkande om reallån och realbeskattning, som från dessa utgångspunkter är en utomordentligt intressant variant. Man kan också tänka sig andra former av avgiftssystem. Vilken metod som skall väljas får man ta ställning till när utredningen är färdig, om utredningen nu finner skäl att föreslå att det skall införas någon form av avgift även på småhusen.

När det gäller den nu aktuella frågan finns det flera skäl för att inte just i detta sammanhang låta den s. k. hyreshusavgiften omfatta också småhus. I propositionen och i betänkandet har redovisats den skatteöverenskommelse som nyligen gjorts och som i väsentliga avseenden förändrar situationen för i varje fall en del villaägare. Man kan också hänvisa till att själva utgångspunkten för den föreslagna hyreshusavgiften är den bruksvärdesmetod som tillämpas men som icke kan tillämpas här.

Man kan också åberopa att taxeringsvärdet för småhus per kvadratmeter är ungefär tre gånger så stort som för hyreshusen. När Tore Claeson halverade hyreshusavgiften till 1 % på grund av skatteöverenskommelsen, kunde han faktiskt ha förminskat den till en tredjedel på grund av skillnaderna i taxeringsvärden.

Dessutom kan man påpeka att det när det gäller småhusen sker mycket kraftiga uppräknningar av den garanterade räntan. För hus byggda tidigare än 1974 skall på en treårsperiod räntebidragen avvecklas för småhusen.

För dem som är byggda mellan 1975 och 1979 sker en kraftig upptrappning av räntan. Mot den bakgrunden har det inte funnits anledning att i detta sammanhang låta den föreslagna hyreshusavgiften också omfatta småhusen. Den har en annan konstruktion och annan utformning. Men det betyder inte att småhusen behöver vara med och bära en solidarisk kostnad för boendet i dess helhet. Det är bara att detta sannolikt tarvar andra lösningar och en genomgripande översyn av villkoren för denna typ av omläggning, oavsett om man nu väljer reallånebeskattning eller någon form av avgift.

Frågan om bostadsrättslägenheterna togs inte upp, men eftersom jag nu har ordet, kan jag åtminstone få framföra någon synpunkt. Den omständigheten att man lämnar bostadsrättslägenheterna utanför skulle leda till väldigt kraftigt höjda marknadsvärden för dessa. Det skulle också medföra en kraftig förmögenhetsökning för innehavare av äldre bostadsrättslägenheter, något som vi inte önskar. Dessutom kan man säga att behovet av utjämning av kostnader egentligen är större i fråga om bostadsrätten än i fråga om hyresrätten, där i varje fall allmännyttan själv tillämpar en form av fördelning av kostnaderna.

Får jag sedan, herr talman, med anledning av de inlägg som här gjorts av Kjell Mattsson, Rolf Dahlberg och Kerstin Ekman säga att åtminstone Rolf Dahlberg är konsekvent i sin uppfattning. Han vill, som alla moderater, att bostadsmarknaden skall marknadsanpassas. I den, höll jag på att säga, cynism som moderaterna företräder i den här frågan är de sannerligen konsekventa.

Det blir betydligt krångligare om man skall försöka bedöma agerandet från folkpartiet och centern. Nu är det så långt lidet på kvällen att jag inte skall ge

mig in i hela den historiebeskrivningen, utan jag föreställer mig att både Kjell Mattsson och Kerstin Ekman så småningom kan klara av detta med sina egna samveten. Men jag skulle kunna berätta om handläggningen av frågorna och de förberedelser av lagrådsremiss av propositioner som fanns när jag kom till departementet. Ni har naturligtvis ändrat er på grund av att ni inte längre innehar regeringsmakten utan sitter i oppositionen. Det kan ingen förmena er, men det vore lika bra att säga det i stället för att försöka åberopa diverse tricks för att komma ifrån en proposition som ni själva har utarbetat och framlagt.

Kjell Mattsson säger att det är samma brister nu som tidigare. Jag har inte påpekat en enda brist. Ni lade fram en proposition i riksdagen utan att vare sig remissbehandla den eller lagrådsremissbehandla den. Riksdagen begärde lagrådsremiss och begärde att alternativa finansieringsmetoder skulle undersökas. Nu kommer vi tillbaka med båda delarna, med lagrådsremiss och med undersökningar om de alternativ som står till buds.

När det gäller remissbehandlingen framgår av civilutskottets betänkande att flertalet av de organisationer som har intresse för frågan tillskrivit civilutskottet, och resten har uppvaktat i frågan. Hur kan man då i det läget komma tillbaka och säga att vi inte kan vara med och bifalla förslaget? Jag kan ändå säga till Kerstin Ekmans heder att hon på slutet deklarerar – jag utgår från att det var den sista och den stolta deklARATIONEN – att folkpartiet är för hyreshusavgiften. De är inte för utvidgning av de årgångar som vi har föreslagit, men de är för hyreshusavgiften. Det var bra att åtminstone få det slutgiltigt klarlagt.

Jag vet inte vad centerpartiet f. n. har för uppfattning. Det är ändå bra att ha folkpartiets ställning klarlagd i den här frågan.

Rolf Dahlberg räknade ut hur mycket hyreshusavgiften gav och hur mycket som satsats i pengar i den nya bostadspolitiska propositionen. Det var ett utomordentligt snävt sätt att räkna. Jag skall presentera, om Rolf Dahlberg vill, kalkyler som visar annat resultat. Vad Rolf Dahlberg glömde var att tala om att vi har fått finansiera en halv miljard som den borgerliga tvåpartiregeringen glömde att finansiera i sina förslag. Den föreslog att man skulle spara på bostadssektorn 1,2 miljarder, varav 500 miljoner var hyreshusavgifter. När riksdagen avsåg förslaget om hyreshusavgiften var det med anledning av en beställning från folkpartiet, centern och moderater att man skulle komma tillbaka och finansiera samma kostnad på annat sätt. Det har vi nu gjort. Vi har finansierat det som alla var överens om skulle finansieras, fast man då inte var överens om metoderna. Det tycker jag Rolf Dahlberg har anledning att ta med i beräkningen.

Anf. 99 SÖREN LEKBERG (s) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Monica Andersson och jag har fått ett klart positivt besked av bostadsministern. Det innebär att den fråga som vi har tagit upp i motion 95 kommer att prövas av den bostadspolitiska utredningen.

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder.
m. m.*

Anf. 100 TORE CLAESON (vpk) replik:

Herr talman! Jag skall i repliken begränsa mig till bara ett par saker som bostadsministern uppehöll sig vid, i vart fall delvis i polemik mot mig, såvitt jag förstår.

Det ena var när han talade om att skillnaderna i taxeringsvärde för småhus i sig skulle utgöra något argument för att inte också äldre småhus skulle omfattas av en sådan här avgift. Man kan med skäl säga, bostadsministern, att med precis samma resonemang kan man hävda motsatsen, att just de skillnader som finns skulle kunna utgöra motiv till att de skulle finnas med.

Sedan är det väl så att den kraftiga upptrappningen av räntan för småhus, som bostadsministern talar om skall komma och som också skulle motivera att man inte skall ta med dessa i sammanhanget, egentligen också skulle motivera att man skulle ta med de äldre småhus som inte är eller har varit statligt belånade och inte åtnjutit några räntelån eller liknande.

Jag tycker nog att de motiv som bostadsministern nu anförde som skäl till att man har undantagit de äldre småhusen faktiskt också kan anföras för att de egentligen borde ha varit med.

Slutligen i denna replik: Även om det nu rör sig om vad som kan räknas i några tusental, sade bostadsministern ingenting om varför man inte har sett till att göra en konstruktion så att de kedje- och radhus som är hyres- eller bostadsrättshus har kommit med i det här sammanhanget. Det kan väl inte bara vara därför att det ligger exempelvis 10, 15 eller 20 lägenheter på längden i stället för höjden som de skall undantas?

Vi har riktat anmärkningar mot förslaget på bl. a. dessa två områden, beträffande de äldre småhusen och beträffande anledningen till att man undantar kedje- och radhusen.

Anf. 101 ROLF DAHLBERG (m) replik:

Herr talman! Jag skall fatta mig kort med tanke på att kammaren har ont om tid f. n.

I slutet av bostadsministerns anförande tog han upp beräkningen av intäkter resp. kostnader för de reformer på bostadsområdet som regeringen nu föreslår. Han säger att jag har räknat litet snävt. Det är möjligt att man kan ha den syn som bostadsministern har. Men även om jag skulle godta bostadsministerns beräkningar, kan vi konstatera att statens intäkter vida överstiger vad man får i extra kostnader i det paket som senare skall diskuteras här i kammaren. Vad jag i inledningsanförandet ville peka på är att här gör man alltså en beskattning av boendet som stärker statskassan. Men det är icke primärt så som man säger, att man omfördelar pengar inom bostadssektorn, utan man suger ut pengar ur bostadssektorn, hur vi än räknar – det må sedan röra sig om en halv miljard eller en hel miljard 1985. Detta kan man naturligtvis diskutera, det håller jag med bostadsministern om. Men de siffror som jag använde mig av är de som vi har haft tillgång till från departementet och gäller de åtgärder som vi diskuterar i dag i kammaren.

Anf. 102 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Får jag först säga till Tore Claeson, som tog upp frågan om kedje- resp. radhus, att jag delar hans uppfattning att de som redan har kommit till och som upplåts med hyres- eller bostadsrätt borde vara med. Men nu har vi inte haft någon god administrativ metod för att i det här läget göra en överföring. Rent principiellt delar jag emellertid Tore Claesons uppfattning på den punkten. Jag hoppas att vi, när det blir möjligt att ägna den frågan tillräckligt med tid, skall kunna återkomma.

När det gäller de övriga två frågor som Tore Claeson berörde, dvs. skillnaderna i fråga om taxeringsvärdena och det som Tore Claeson anger som motiv för att införa ytterligare avgift, så förstår jag honom med tanke på den utgångspunkt han har. Redan i början av sitt huvudanförande deklarerade han att han inte tyckte att det var nödvändigt att låta avgiften uppnå neutralitet med hänsyn till olika upplåtelseformer. Har man den grundläggande inställningen, behöver man självfallet inte bry sig om att avgiften för ett småhus fastställs till 6 % per kvadratmeter medan den för ett hyreshus fastställs till 2 % per kvadratmeter. Det har Tore Claeson själv deklarerat, så det är O. K.

Vidare säger Tore Claeson att det kan finnas anledning att ta med de äldre småhusen just därför att räntan trappas upp för övriga. I princip håller jag med om det. Men vad jag försökte säga i mitt inlägg här var att om man skall ha en överföring från småhusen till bostadssektorn i övrigt, får man använda sig av en annan teknik, en annan konstruktion och en annan motivering än vad som gällt för hyresavgiften.

Jag har redan deklarerat att den bostadspolitiska utredning som vi har tillsatt och i vilken Tore Claeson själv kommer att vara en av medlemmarna skall ha som en av sina huvuduppgifter att titta på de här frågorna. Utredningen har fått i uppdrag att vara färdig redan första halvåret 1984.

Till Rolf Dahlberg vill jag säga att jag visst kan räkna på de bostadspolitiska förslag som vi skall behandla, förmodar jag, i morgon på ett sätt som innebär att statens intäkter vida understiger statens utgifter. Det är bara fråga om vilken bedömning man vill göra. Om man som jag har den uppfattningen, att de förslag som vi lägger fram leder till att vi dels kan få en högre nybyggnation än vi eljest skulle ha fått, dels till att vi får en större omfattning när det gäller ombyggnader och att vi får ta hänsyn till vilka krav det ställer på lånemedel, räntegarantier och annat, så kommer jag fram till belopp som vida understiger de intäkter som redovisats. Det är en ganska meningslös exercis, eftersom det inte finns någon i förväg bestämd utgångspunkt när det gäller de kostnader som man skall räkna med och inte räkna med. Men jag noterar med tillfredsställelse att Rolf Dahlbergs huvudinvändning är att vi inte gör av med tillräckligt mycket pengar på det bostadspolitiska området. Det skall Rolf Dahlberg emellertid sannerligen få tillfälle att medverka till så småningom.

Det är nog litet överdrivet att reflektera över vilka intäkter vi skall få 1985 och att ställa dem i relation till utgifterna 1983. Rolf Dahlberg vet ju inte vilka utgifter vi kommer att föreslå på det bostadspolitiska området fram till 1985.

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Det är väl klokast att i varje fall hålla sig till det år som vi kan överblicka, både när det gäller intäkter och när det gäller utgifter.

Anf. 103 TORE CLAESON (vpk) replik:

Herr talman! Av mitt anförande i debatten tidigare framgår att det resonemang som jag utvecklade beträffande neutraliteten gällde förhållandet mellan privatägda och allmännyttiga hyreshus. Med utgångspunkt i ett resonemang om bruksvärdesprincipen pekade jag på det förhållandet att de privata hyreshusägarna tillgodogör sig en vinst i samma takt som bruksvärdet höjs hos allmännyttan – bl. a. på grund av hyreshusavgiften. Vidare pekade jag på det förhållandet att de privata fastighetsägarna, genom att de har en annan form av taxering på sina fastigheter än de allmännyttiga bostadsföretagen har, får förmånen att kunna dra av hyreshusavgiften i sin deklaration. Följaktligen kommer hyreshusavgiften för deras del att kännas mycket litet. Och det var närmast detta jag ville framhålla.

Resonemanget om neutralitet får alltså hänföras till vad jag har sagt, och det kommer också att framgå av protokollet.

Anf. 104 ROLF DAHLBERG (m) replik:

Herr talman! Jag har aldrig på något vis anklagat socialdemokraterna för att inte göra av med tillräckligt mycket pengar. Diskussionen gäller att vi beskattar boendet och får in en viss mängd pengar till statskassan. Då säger socialdemokraterna att det är fråga om en omfördelning av pengar – genom olika subventionsåtgärder, som vi kanske kommer att diskutera i morgon, förs medel över till andra delar av boendet som inte beskattas. Då har jag pekat på att intäkterna till statskassan kommer att klart överstiga de utgifter som har redovisats.

Sedan kommer bostadsministern dragande med en eventuell volymökning. Men departementet har sagt att man inte skall räkna med någon sådan i det här sammanhanget.

Vi skall också komma ihåg att socialdemokraterna i våras, när vi diskuterade hyreshusavgiften, sade att motivet för införandet av den var att få en budgeteffekt som gav en viss mängd pengar, i det fallet 490 milj. kr. Sedan har socialdemokraterna ökat ut den grupp som skall drabbas av hyreshusavgiften, och nu är vi alltså uppe i större siffror.

Jag menar att det är rimligt att det ändå redovisas för svenska folket hur mycket pengar som tas in på hyreshusavgiften, hur mycket som satsas på åtgärder av olika slag inom det övriga boendet och hur mycket som strålar tillbaka till ekonomi- och budgetminister Feldt. Det var den kopplingen som jag gjorde. Det tas alltså ut mer av boendet än vad som sätts in.

Med detta har jag inte sagt att ni inte gör av med tillräckligt mycket pengar. Hans Gustafsson vet mycket väl att jag tycker att ni gör av med för mycket pengar.

Anf. 105 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Vi skall väl inte fortsätta replikskiftet så mycket längre till, men ett faktum är att Rolf Dahlberg gör gällande att vi tar in för mycket i intäkter i förhållande till de utgifter som vi har. Jag delar inte hans uppfattning, men han driver den med stor envishet och stor energi.

Om man vill åstadkomma jämvikt på den här punkten kan man antingen sänka intäktsuttaget – men det vill vi inte, eftersom vi vet att det kommer att bli för litet i framtiden – eller också öka utgifterna. Och Rolf Dahlbergs inlägg i debatten kan jag inte betrakta som annat än en direkt beställning till bostadsministern om att föreslå regeringen att se till att utgifterna på bostadsområdet blir litet större, så att vi får paritet mellan intäkterna från hyreshusavgiften och insatserna på bostadsstödet. Jag skall med intresse framföra de synpunkterna från Rolf Dahlberg.

Till Tore Claeson: Jag accepterar hans beskrivning – det är möjligt att jag inte uppfattade att han avsåg just förhållandena inom hyreshussektorn. Men, Tore Claeson, om det är på detta sätt och man nu har den uppfattningen att det skall vara neutralitet i det här sammanhanget, måste man väl ändå ta någon hänsyn till vad jag påpekat, att taxeringsvärdet är tre gånger så högt.

Sedan delar jag inte Tore Claesons uppfattning när det gäller beskattningsfrågorna. Om vi inte skulle medge avdrag för hyreshusavgiften, skulle vi behöva ta ut två och en halv gånger så mycket i hyreshusavgift. Om vi skulle ta ut 10 kr. skulle vi då alltså i realiteten – för att uppnå likställighet – få ta ut 25 kr. Jag tycker att det är helt korrekt resonerat och framgår ganska tydligt av de exempel som har tagits fram.

Däremot har jag i flera sammanhang sagt att det är fråga om temporära åtgärder. Det är ett försök att i en svår situation åstadkomma en förbättring. Men det är ingen lösning av frågan på sikt. Det har vi försökt anvisa vägar till genom de direktiv som har fastställts för den nyligen tillsatta utredningen.

Andre vice talmannen anmälde att Tore Claeson anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 106 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! De flesta frågor i proposition 50 berör skatter, varför det ter sig något egendomligt att skattedebatten kommer så här på sladden.

Låt mig sedan säga att i proposition 50 flera delförslag enligt min uppfattning inte har handlagts på sätt som föreskrivs i regeringsformen. Där sägs att behövliga yttranden och upplysningar skall inhämtas inte bara från berörda myndigheter utan också från sammanslutningar och enskilda.

Denna bristande handläggning gäller vattenkraftsskatten, rätten till avdrag för fackföreningsavgifter och videoskatten, där lagrådet i intet fall beretts tillfälle att granska förslagen. Samma kritik kan riktas mot hyreshusavgiften, som rätteligen borde benämnas hyreshusskatt, eftersom det rör sig om en skatt. Det lagförslaget har visserligen varit hos lagrådet.

men där konstaterade man att förslaget inte fått en tillfredsställande beredning. Det är skrämmande och närmast häpnadsväckande att regeringen och dess medhjälpare i utskotten på sätt som skett ansett sig kunna nonchalera de regler som föreskrivs i regeringsformen.

Vi har påpekat dessa uppenbara brister i handläggningen av propositionen i ett särskilt yttrande, där vi påtalar att skatteutskottets majoritet förmenat oss att få ett utlåtande från konstitutionsutskottet som skulle klargöra om dessa frågor handlagts i enlighet med vad som föreskrivs i regeringsformen.

Inte helt överraskande har socialdemokraterna visat sig vara grossister i skattehöjning. Som framgår av den moderata partimotionen har socialdemokraterna skattehöjningsförslag för 1983 som, om de genomförs, kommer att kosta landets skattebetalare 12 miljarder, dvs. i det närmaste 3 500 kr. per hushåll. I detta belopp är då inte inräknat de kommunalskattehöjningar som följer i devalveringsens spår.

Sparskattereduktionen, som i nuläget är 20 % på banksparandet och 30 % på aktiesparandet, lovade socialdemokraterna dyrt och heligt att ta bort, om och när de kom tillbaka till makten. Senaste gången vi voterade om frågan var i våras, då socialdemokraterna i en partimotion yrkade på ett slopande av sparskattereduktionen fr. o. m. den 31 december i år.

I valrörelsen upptäckte man så att över en miljon väljare använde sig av denna fördelaktiga sparform, och därför var det taktiskt olämpligt att gå alltför hårt fram. Någon vecka före valet bekantgjordes därför att socialdemokraterna kunde tänka sig att ha kvar sparformen, om än med reducerad stimulans.

Skatteutskottets majoritet instämmer nu med regeringen i att idén med det värdesäkra lönesparandet förfelats när det gäller att främja näringslivets tillgång på riskvilligt kapital och också att sparandet fått en fördelningspolitisk karaktär som ej kan accepteras.

Båda påståendena är egendomliga. Skattefondssparandet beräknas tillföra aktiemarknaden ca 2 miljarder kronor per år från närmare en halv miljon människor, vilket är näst intill ett sensationellt gott resultat. Fördelningspolitiskt har sparandet en typisk låginkomstprofil, eftersom det är maximerat till 600 kr. per månad. Dessutom får endast de som har A-inkomst använda sig av sparformen i fråga.

Låginkomstprofil har också den för ett par år sedan genomförda lindringen i beskattningen av aktieutdelningar. Den är som bekant maximerad till 2 250 kr. per person. Följer man nu propositionen och slopar denna lättnad, återinför man dubbelbeskattningen av aktieutdelningar, som vi är relativt ensamma om i världen. Nästa år ger socialdemokraterna oss f. ö. en trippelbeskattning, om man genomför den planerade 20-procentiga utdelningsskatten på aktiebolag.

En annan följd av att återinföra dubbelbeskattningen på aktieutdelningar, som kanske är än mera skadlig för näringslivet, är att man åter lockar sparkapitalet över från det område där det bäst behövs, dvs. som riskbärande kapital i näringslivet, till mindre riskbärande sparformer eller t. o. m. till rent

improduktiva investeringar i diamanter, konst, mattor och annat liknande.

Säkerligen vill man från socialdemokratiskt håll begränsa eller så småningom helt stoppa det värdesäkra lönsparandet, eftersom den sparformen för den enskilde är skyhögt överlägsen tvångssparandet i kollektiva fackföreningsfonder.

Utredning brukar föregå varje mer genomgripande reform och då inte minst när det gäller förändringar i beskattningen. Så har dock inte varit fallet när det gäller den föreslagna skärpningen av förmögenhets-, arvs- och gåvoskatten.

Det har sagts många gånger tidigare men förtjänar ändå att upprepas, att en alltför hög beskattning medför avsevärda skadeverkningar på vår ekonomi. Kapitalskatterna är redan nu av en sådan storleksordning att de avsevärt torde hindra tillkomsten av och försvåra vidmakthållandet av små och medelstora företag. Industriminister Thage Peterson inbjöd för någon tid sedan företrädare för denna företagsamhet till överläggningar och listade därvid en lång rad praktiska åtgärder som skulle vara ägnade att underlätta småföretagandet. Det är sådant som man i den socialdemokratiska propagandan kallar den utsträckta handens politik. Nu är det emellertid inte blott fråga om en utsträckt hand utan två, där den andra, låt oss säga den vänstra, med olika skattehöjningar tar tillbaka vad den högra handen erbjudit och mycket mer därtill.

Kapitalskatterna ger förhållandevis litet i statens kassakista i jämförelse med övriga skatter. Enligt 1982 års taxering väntas förmögenhetsskatten inbringa 740 miljoner och arvs- och gåvoskatten 600 miljoner. Med de föreslagna skatteskräpningarna blir det ytterligare 250 miljoner i förmögenhetsskatt och 70–80 miljoner i arvs- och gåvoskatt. Inga stora belopp således jämfört med exempelvis momsens, som inbringar ca 45 miljarder.

För den enskilde företagaren, som – förutom problemen med den årliga lönsamheten – också hoppas på att kunna klara ett generationsskifte, är emellertid kapitalskattehöjningen en ytterligare sten på bördan, som i många fall kan leda till att en svag ekonomi definitivt knäcks.

Ett annat förslag från regeringens sida är förslaget om obligatorisk avsättning till investeringsfonder för aktiebolag och ekonomiska föreningar. 20 % av 1983 års vinster skall betalas in på räntelösa investeringskonton hos riksbanken. Inbetalningen är tänkt att vara avdragsgill om företagen avsätter motsvarande belopp till en särskild investeringsfond. Härigenom vill man skapa några slags garantier för att de devalveringsvinster som regeringen anser att företagen kommer att göra används till produktiva investeringar i stället för att exempelvis sättas in på specialinlåningskonton i bank eller användas till andra finansiella placeringar. Nu blir troligtvis företagens devalveringsvinster inte särskilt stora, eftersom devalveringseffekterna motverkas av en rad andra åtgärder, som lägger ökade pålagor på företagen.

Vid en hearing i skatteutskottet för ett par veckor sedan visade det sig exempelvis att ett svenskt storföretag beräknades tjäna 175 milj. kr. på

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

devalveringen men samtidigt beräknades få ökade kostnader med 185 milj. kr. på grund av ökade pålagor. Ett minus på 10 milj. kr. alltså.

Den lägre investeringsvolymen beror på brist på lönsamma projekt, inte på brist på investeringskapital. Vi kan inte biträda förslaget att i rådande konjunkturläge försöka tvinga fram investeringar, alternativt tvinga fram ett räntelöst tvångsparande, som försämrar företagens lönsamhet.

I propositionen talas det också om ett kommande förslag rörande en tjugoprocentig utdelningsskatt för företagets vinster på 1983 års verksamhet. Detta förslag måste man betrakta som en föregångare till avgifter till fackföreningsägda fonder – ett förslag som självfallet måste avvisas. Införs en sådan skatt blir det inte bara en trippelbeskattning utan det kan också bli en fyrdubbel beskattning om man inte ser upp. De företag som då är i farozonen är investmentbolagen. I proposition 50 heter det visserligen att utdelning som lämnas av ett dotterbolag till sitt moderbolag och därefter slussas vidare till de slutliga ägarna bör avgiftsbeläggas endast en gång, men ingenting sägs om de bolag som inte är dotterbolag men som investmentbolagen har aktieposter i.

Jag hoppas och tror att dröjsmålet med en proposition om en utdelningsskatt beror på insikten om att man noggrant måste gå igenom alla de problem som är förknippade med en sådan ny beskattning.

Ytterligare en ny skatt kan vi vänta oss – skatt på videobandspelare.

För ett halvår sedan avlog riksdagen en motion om en sådan skatt, bl. a. med den motiveringen att det var vissa problem i samband med en videoskatt som närmare borde utredas innan riksdagen förelades ett förslag om en sådan.

Nu redovisas det inga som helst sådana överväganden. Någon remissbehandling har heller inte skett, ej heller någon lagrådsgranskning, vilket jag tidigare med förvåning konstaterat. Vad har rikskatteverket och tullverket för synpunkter på beskattningen? Ja, därom vet vi platt intet, och vi lär inte få veta det heller. Vad branschen tycker har man också struntat i.

Videovarorna har redan drabbats av en beskattning – den på videoband – och devalveringen slår också speciellt hårt i den branschen eftersom de apparater som säljs i Sverige genomgående importeras. Vi tycker alltså att videobranchen redan fått en så stor belastning att någon ny punktskatt inte är motiverad.

Nu är det faktiskt så att socialdemokraterna inte enbart vill höja skatterna utan även föreslår ett par sänkningar. Det är en händelse som ser ut som en tanke att båda förslagen gynnar de stora LO-kollektiven och också har framställts av LO. Det första gäller en lägre statsskatt för de grupper som inte får något med av "den underbara nattens" skattereform. Det andra gäller avdragsrätten för fackföreningsavgifter.

Låt mig första ta upp den formella handläggningen av ärendet, och då konstatera att något tillräckligt och tillfredsställande beslutsunderlag inte finns.

Skatteutskottet har tidigare behandlat frågan om avdragsrätt för fackföreningsavgifter, och då konstaterade ett enigt utskott att riksdagen innan

något beslut fattades borde få en fullständig redovisning av de skattemässiga konsekvenserna av bidrag från och avgifter till fackföreningar och arbetsgi-
varorganisationer. Målet borde enligt utskottet självfallet vara ett så neutralt
system som möjligt. Någon sådan redovisning har inte skett.

Det är vidare utomordentligt anmärkningsvärt att borgerliga krav i såväl
skatteutskottet som konstitutionsutskottet om lagrådets hörande avvisats.
Mig veterligt skedde det inte någon gång under de sex år som de tre
borgerliga partierna var i majoritet att ett krav på lagrådsgranskning
avvisades. Det nu skedda är illavarslande för framtiden.

En annan fråga, som heller inte blivit tillräckligt belyst, är sekretesspro-
blemen. Den som inte fått avdrag för någon fackföreningsavgift är alltså inte
kollektivansluten. T. o. m. konstitutionsutskottets socialdemokratiska ma-
joritet är ytterst bestämd och förutsätter att denna viktiga principiella fråga,
som inte berörs i propositionen, noga övervägs av regeringen och därefter
underställs riksdagen. Det hade varit betydligt bättre om man hade övervägt
frågorna innan man framlade någon proposition.

Går propositionen igenom innebär det att regeringen subventionerar
fackföreningarna med 1 200 milj. kr. Fackets makt är redan nu oerhört stor
och att som nu ytterligare stärka den borde kanske te sig tvivelaktigt även för
en socialdemokratisk regering.

De reservationer jag inte berört i mitt anförande kommer att tas upp av Bo
Lundgren och Karl Björzén.

Med det sagda, herr talman, yrkar jag bifall till samtliga reservationer som
moderaterna ställt sig bakom.

Anf. 107 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Den proposition som vi nu behandlar, den s. k. krispropo-
sitionen, är ett ganska märkligt aktstycke. Förslagen är på flera punkter
dåligt beredda och saknar mycket av det beslutsunderlag som är nödvändigt
för att riksdagen skall kunna göra en allsidig bedömning. I flertalet fall har
man underlåtit att låta lagrådsgranska lagförslagen. Propositionen innehåller
19 lagförslag på skatteutskottets område, men av dessa är det endast två som
har granskats av lagrådet. Det ena är frågan om hyreshusavgiften. Lagrådet
anför här följande:

”Det remitterade förslaget har lika litet som det förslag som våren 1982
lades fram för riksdagen varit föremål för sådan remissbehandling som avses i
7 kap. 2 § regeringsformen. Det bör i anledning härav understrykas att en
lagrådsgranskning inte kan ersätta den sedvanliga remissbehandlingen av
myndigheter och sammanslutningar med särskild sakkunskap på området.
Lagrådet har därför haft begränsade möjligheter att med ledning av det
föreliggande materialet bedöma sådana frågor — —.”

Jag tycker det är angeläget att i den här debatten få denna fråga belyst som
en vägledning för den socialdemokratiska regeringens fortsatta regeringsar-
bete. Alla lagförslagen i propositionen är självfallet inte av den karaktären
att en granskning är absolut nödvändig, men det är mycket betänkligt att nya
skatter som videoskatten och skatten på elektrisk kraft samt förslaget om

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

skattereduktion för fackföreningsavgift inte har fått den omsorgsfulla beredning som är angelägen.

Det är mot denna bakgrund som centerns yrkande i utskottet om att remittera lagförslaget om avdrag för fackföreningsavgiften till lagrådet skall ses.

Jag beklagar att det inte var möjligt att nå en överenskommelse mellan de tre partier som stod bakom skattereformen. Anledningen till regeringens inbjudan till överläggningar var att diskutera den situation som hade uppstått på grund av devalveringen. Efter ett uttalande av statsministern fick man ett bestämt intryck av att också socialdemokraterna ansåg att det var nödvändigt att vidta vissa åtgärder för att skattereformens målsättning inte skulle rubbas på grund av devalveringen. Det var därför som intresset koncentrerades till vilken ökning av basenheten som var nödvändig för att målet – en marginalskatt på 50 % för 90 % av inkomsttagarna – skulle kunna genomföras till 1985.

När beslutet om skattereformen fattades var utgångspunkten för att höjningen av basenheten bestämdes till 5,5 % per år att det skulle föras en stram ekonomisk politik med sikte på en låg inflation och en återhållsam lönerörelse. Centern föreslår nu en uppräkningsgrunder med 200 kr. från 7 300 kr. till 7 500 kr. Denna uppräkningsgrunder bygger på samma grunder som det ursprungliga förslaget. Hänsyn har alltså tagits både till den väntade inflationen och till resultatet av en kommande avtalsuppgörelse. Socialdemokraterna var själva inne på denna beräkningsgrunder men valde efter påtryckningar från LO att gå en annan väg – en väg där man inte slår vakt om den träffade skatteuppgörelsen utan tillgodoser vissa andra speciella krav.

Jag beklagar verkligen socialdemokraternas handlingssätt. De har haft ord om sig att stå fast vid en överenskommelse, och det är beklagligt att de inte gjort det den här gången. Jag hoppas emellertid fortfarande att socialdemokraterna liksom centern och folkpartiet står kvar vid målsättningen att då reformen 1985 är genomförd skall också målet vara uppnått – att 90 % av inkomsttagarna inte skall betala högre marginalskatt än 50 %.

Som framgår av reservationen har centern, folkpartiet och moderaterna hamnat på samma förslag till basenhet för år 1983. Men det är också klart att vi har kommit dithän från olika utgångspunkter. Jag har redan sagt vilken utgångspunkt vi har haft. Vid tillämpning av det index som under åren 1983–1985 tas ur bruk skulle basenheten ha blivit 7 500 kr. Det har blivit resultatet med utgångspunkt i kvalifikationstiden den 1 september 1981–den 31 augusti 1982. Ingen kan säga annat än att den skattereform som riksdagen fattade beslut om i våras skapar speciella förhållanden under övergångsåren. Detta är också anledningen till att indexregleringen inte skall tillämpas under dessa tre år. Centern har lämnat frågan öppen efter vilka beräkningsgrunder en justering skall ske för år 1984 och 1985 för den händelse det skulle behövas göras ändringar, vilket är sannolikt.

Problemet med den indexreglering som har tillämpats under några år är den eftersläpning som den medför. Indexet bygger ju, som jag nyss sade, på förändringar i prisstatistiken som inträffat under tiden den 1 september–den

31 augusti året före det kalenderår det skall tillämpas. Under tidsperioder med hög inflation som växlar mellan 7 % och 8 % under åren är det ytterst besvärligt att tillämpa denna indexreglering. Därför har vi också avstått från att binda oss för en viss beräkningsgrund, att tillämpas i fortsättningen. Centern föreslår, som sagt, att basenheten för 1983 höjs med 200 kr. och därmed fastställs till 7 500 kr.

Socialdemokraternas förslag till ändringar i skatteskalen strider mot de riktlinjer som de tre partierna var överens om. Överenskommelsen var resultatet av mycket ingående överläggningar, varvid vi naturligtvis kunde ha olika uppfattningar. Till sist blev vi emellertid överens om en skatteskala. Vi beklagar att man inte nu står fast vid den skatteskalen. Följaktligen kan vi inte acceptera det föreliggande förslaget.

Moderaterna föreslår en skatteskala som liknar den som beslöts i våras upp till brytpunkten, men som skulle innebära en större skattelättnad för personer med större inkomster. För vår del kan vi inte acceptera en sådan ändring och yrkar således avslag på detta förslag, liksom också på moderaternas förslag om att underskottsavdragsregeln skall slopas.

Socialdemokraternas andra förslag, rätt till avdrag för fackföreningsavgift upp till 1 200 kr., är än märkligare. Visserligen har man maximerat avdraget till ett avdrag på högst 480 kr., men det är ändå ett mycket märkligt förslag. Riksdagen begärde hösten 1981 på grundval av ett beslut av ett enigt skatteutskott att regeringen skall ge en utförlig redogörelse av nu gällande regler och effekterna såväl för arbetsgivarorganisation som för fackförbund. Förslaget innebär också ett totalt avsteg från de strävanden som präglat förändringar på skatteområdet, nämligen förenklingar både för myndigheter och för enskilda. Så sent som i våras slopades flera mindre avdrag, bl. a. försäkringsavdrag, för att förenkla, och vidare genomfördes ett schablonavdrag för löntagare på 1 000 kr. – även detta för att få bort småavdragen och därmed förenkla. Att nu vid sidan av detta införa ett särskilt avdrag för fackföreningsavgift är ett steg i rakt motsatt riktning. Riksskatteverket har också uttalat stor oro för den besvärliga kontrollapparaten som behövs för att kontrollera denna nya avdragsrätt. Ett annat problem är också vad som menas med fackföreningsavgift. Såvitt vi vet kan där också finnas försäkringsavgifter, och vi vet att det finns avgifter till politiska partier i den s. k. fackföreningsavgiften. Detta gör också att kontrollen försvårar det hela när det gäller att tillämpa denna regel. Dessutom kommer konfliktbidragen till fackföreningsmedlemmar även i fortsättningen att förbli skattefria. Vi vet att när det gäller arbetsgivarorganisationen är det konfliktbidrag som finns där skattepliktigt. Detta gör att vi nu får en olikhet på en punkt där vi hade begärt att man från regeringens sida skulle klarlägga situationen.

Som jag nyss sade begärde riksdagen av regeringen en fullständig redovisning och kartläggning av konfliktbidragens storlek och storleken av dessa i förhållande till de sammanlagda medlemsavgifterna. Målet bör vara att uppnå ett system som är neutralt mellan arbetsgivarförbunden och fackföreningarna, det framhöll skatteutskottet i sitt betänkande. Regeringen har inte vidtagit dessa åtgärder, och det är skrämmande att man nonchalerar

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

riksdagens begäran på ett sådant sätt.

I en skrivelse till skatteutskottet krävde centerns ledamöter i skatteutskottet att förslaget om avdrag för fackföreningsavgifter skulle underställas lagrådet för granskning. Denna begäran biträdades av ledamöterna från folkpartiet och moderata samlingspartiet, men avstyrktes av den socialdemokratiska majoriteten med motiveringen att ett dröjsmål när det gäller frågans behandling skulle leda till avsevärt men.

Det är en allvarlig brist i förarbetet att en fråga som denna med så många tveksamma och oklara punkter inte varit föremål för någon remissbehandling eller granskning av lagrådet. Centern kan under sådana förhållanden inte göra något annat än att ta ett bestämt avstånd från föreliggande förslag och därmed yrka avslag på detsamma.

I utskottsbetänkandet behandlas också förslagen om en reduktion av sparskattereduktionen och skattereduktionen för aktieutdelning. Vi vet att inte minst sparskattereduktionen har fångat ett stort intresse, och vi har den vägen fått till stånd ett ganska omfattande sparande. Centern motsätter sig dessa ändringsförslag, liksom förslagen till en skärpning av arvs- och gåvoskatten samt höjningen av förmögenhetsskatten. De nuvarande reglerna har lagts fram av en regering i vilken centern har medverkat, och vi anser att de reglerna har varit bra; de har tillkommit efter noggrann bedömning, och de finns inte någon anledning att nu ändra på dessa bestämmelser.

Syftet med avsättning till särskilt investeringskonto är främst att en del av vinsten skall avsättas för investeringar. Tanken är god, men man kan starkt ifrågasätta om det behövs ett så byråkratiskt system för att åstadkomma ett ökat intresse för investeringar. Den främsta åtgärden för att stimulera investeringar är att det finns möjligheter till avsättning för de tillverkade produkterna. När det gäller detta är det framför allt den ekonomiska politiken som avgör förutsättningarna för näringslivets utveckling och dess intresse och möjligheter till investeringar.

Även arbetsrättslagens utformning spelar en betydande roll för näringslivets intresse och möjligheter till investeringar. Utan tvivel har debatten om löntagarfonderna en negativ inverkan på intresset för att satsa på nya investeringar i näringslivet. Centern yrkar mot denna bakgrund avslag på reservation 13 när det gäller det särskilda investeringskontot.

Beträffande förslaget till hyreshusavgifter har detta återkommit till riksdagen utan att förslaget har remissbehandlats eller att andra lösningar har prövats.

Eftersom riksdagens önskemål om beredning inte har infriats och några nya omständigheter inte framkommit så intar centern samma ståndpunkt som i våras och yrkar avslag på förslaget om hyreshusavgift.

Till sist några ord om skatt på viss elkraft. Centern är starkt kritisk mot förslaget i propositionen, och även om utskottsmajoriteten föreslagit vissa ändringar av propositionen är dessa inte tillräckliga för att centern skall kunna acceptera förslaget. Vi anser således att riksdagen bör avslå propositionen i här aktuell del. Regeringen bör pröva frågan på nytt för att under våren 1983 återkomma till riksdagen med ett omarbetat lagförslag som

genomgått en mer ambitiös beredning. Ett sådant nytt förslag till lag om skatt på vattenkraft bör dessutom ha prövats av lagrådet innan proposition i ämnet avlämnas.

Jag vill här ange vissa riktlinjer för hur en skatt på vattenkraft bör vara beskaffad. De små vattenkraftverken bör vara generellt undantagna från skattskyldighet. Dispensmöjligheter bör skapas för företag som använder stora mängder egen vattenkraft i energikrävande framställningsprocesser.

Skatten måste utformas så att dess storlek i princip anpassas till den faktiska lönsamheten i vattenkraftsproduktionen. Den bör, i motsats till den skatt som regeringen nu föreslår, inte vara konstruerad så att den begränsar intresset för upprustning eller effektivisering av gamla kraftverk.

De medel som inflyter till staten genom en vattenkraftsskatt bör enligt vår uppfattning tillföras oljeersättningsfonden. Jag vill understyrka betydelsen av att en beskattning av äldre vattenkraft utformas så, att statens vattenfallsverk inte ges otillbörliga fördelar i förhållande till övriga vattenkraftsproducenter.

Jag har här berört de punkter där jag i reservationer framfört avvikande yrkande. Givetvis skulle mycket mera vara att säga om de många frågor som behandlas i utskottsbetänkandet. Med hänsyn till den långa debatt vi har haft både i går och i dag om den ekonomiska politiken och skattefrågor och med hänsyn till den långa talarlista som nu finns skall jag inte dra upp fler frågor. Jag vill, herr talman med detta yrka bifall till samtliga de reservationer där centerns företrädare förekommer, och i övrigt till utskottets betänkande.

Anf. 108 BJÖRN MOLIN (fp):

Herr talman! Jag skall bara uppehålla mig vid ett par punkter i skatteutskottets betänkande. Vi har från folkpartiets sida på ett stort antal punkter samma uppfattning som centern och moderaterna, och det finns ingen anledning för mig att upprepa vad de båda tidigare talarna sagt.

Allmänt sett kan man säga att regeringens proposition och skatteutskottets betänkande präglas av den skattehöjnings- och regleringsiver som alltid kännetecknat socialdemokratin.

Jag skall framför allt uppehålla mig vid den statliga inkomstskatten och skattereduktionen för fackföreningsavgifter.

Folkpartiet står självfallet fast vid skattereformen i dess ursprungliga skick. Vi har hela tiden utgått ifrån att detsamma gäller socialdemokraterna.

Skatteuppgörelsen var grundad på en viktig förutsättning, nämligen att det fanns en politisk strävan att hålla inflationen nere. När den nya socialdemokratiska regeringen genomförde en 16-procentig devalvering ändrades därmed en viktig förutsättning för skatteöverenskommelsen.

Med den politik som den tidigare mittenregeringen förde fanns förutsättningar för en inflationstakt under 1983 kring de magiska 5,5 % som angavs i överenskommelsen. Nu har man anledning att räkna med en inflation i tvåsiffriga tal.

Regeringen medgav också själv kort efter devalveringen att detta

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

motiverade, som det hette, justeringar av skatteskalorna, och man inbjöd centern och folkpartiet till överläggningar. Dessa överläggningar mellan de tre partierna blev emellertid i flera avseenden parodiska.

Socialdemokraterna överlämnade först ett studiematerial, som det hette. Vi hade inte då uppfattat att socialdemokratin numera har ersatt överläggningar med studiecirklar. Vi har ju de senaste dygnen fått bekräftat att det är en ny praxis.

Vid det sista överläggningstillfället meddelade regeringen vilka justeringar man avsåg att göra i skatteöverenskommelsen. Det fanns då inte något egentligt förhandlingsutrymme.

Några dagar därefter ändrade sig dock regeringen. Det tidigare presenterade beslutet visade sig inte vara genomtänkt. Det fanns felräkningar i materialet, och påtryckningar från LO hade föranlett ytterligare justeringar, denna gång helt utan kontakt med centern och folkpartiet.

Herr talman! Vad är detta för ett sätt att förhandla? Man anser sig inte kunna hålla fast vid träffade överenskommelser. De förhandlingar man för med dem som man tidigare har kommit överens med blir skensamtal, och nya förslag kastas fram med kort varsel och utan ordentlig beredning. Även sättet att ändra skatteskalorna är ett exempel på hur slarvigt man bereder ärenden i budgetdepartementet. Jag ser att det ansvariga statsrådet just lämnar plenisalen. Om det var ett uttryck för att han skämdes för det här, så var det i alla fall något.

Herr talman! Vi föreslår nu – helt i konsekvens med skatteuppgörelsen – att den s. k. basenheten räknas upp med 200 kr. till 7 500 kr. för 1983. Därmed skulle den statliga inkomstskatten för 1983 ha samma utseende som om man hade tillämpat en automatisk indexreglering. Vi utgår ifrån att det också för 1984 och 1985 måste ske justeringar i skatteskalorna. Med den inflationstakt som vi nu tycks få och med den ryckighet som präglar socialdemokraternas ekonomiska politik och skattepolitik – det har vi ju inte minst fått en illustration till i dag – är det svårt att f. n. definitivt ange vilka justeringar som behövs för 1984 och 1985. Mycket talar emellertid för att det kan bli nödvändigt att återgå till principen om indexreglering av skatteskalorna.

Socialdemokraterna har nu som någon sorts alternativ föreslagit dels en skattereduktion för erlagda fackföreningsavgifter, dels höjda matsubventioner. När det gäller den sista punkten har vi f. ö. fått ytterligare information i dag, och det vore intressant att få reda på vad som nu skall ske. Möjligen kan skatteutskottets värderade ordförande i budgetministerns frånvaro tala om för oss hur besluten om dessa höjda matsubventioner skall fattas, när förslagen kommer och hur de exakt ser ut. I vilket fall som helst tror jag att höjda matsubventioner är en dålig ersättning för vettiga skatteskalor, som är förmånligare för inkomsttagare med inkomst av tjänst i vanliga lönelägen. Det var ju det som skattereformen syftade till.

Regeringen vill nu i stället ge löntagarna en viss kompensation för en del av dessa skattehöjningar genom att införa en rätt till skattereduktion för fackföreningsavgifter. Detta är ett illa genomtänkt och illa genomarbetat

förslag; det har något berörts av de båda tidigare talarna. Systemet med en skattereduktion för fackföreningsavgifter har bl. a. den svagheten att det kan indirekt medföra att vissa privata kostnader som bakas in i fackföreningsavgiften kommer att utgöra underlag för skattereduktion.

Ett i dagarna aktuellt exempel är Elektrikerförbundets beslut att teckna en kollektiv hemförsäkring, där försäkringskostnaden bakas in i fackföreningsavgiften. Om detta leder till att också försäkringsavgiften grundar skattereduktion, står det i strid både mot principen om lika behandling i skattesystemet och mot regeln att avgifter för sakförsäkringar inte är avdragsgilla för fysiska personer.

Förslaget om en skattereduktion för fackföreningsavgifter kan dessutom komma att innebära att fackliga bidrag, finansierade med fackföreningsavgifter, till det socialdemokratiska partiet i vissa fall blir skattesubventionerade.

Det här förslaget har föranlett en hel del debatt. Riksskatteverket besökte skatteutskottet, och man påpekade att den föreslagna skattereduktionen skulle skapa en stor byråkrati. Man påminde om att det finns ungefär 3,8 miljoner löntagardeklarationer och att detta nya påfund vid manuell granskning skulle medföra åtminstone en minuts ytterligare granskningstid per deklARATION. Riksskatteverket menade att fackföreningsavgiften givetvis måste rensas från t. ex. hemförsäkringsavgifter, partibidrag och annat som inte är fackföreningsavgift i rimlig mening.

Enligt riksskatteverket måste det ankomma på de fackliga organisationerna själva att rensa fackföreningsavgifterna från sådana främmande element. Därför, menade riksskatteverket, måste fackförbundens register läggas på data. Dessa databand måste sedan göras tillgängliga för riksskatteverket. Denna skattereduktion skulle enligt riksskatteverkets uppfattning medföra att vi får databand, som utvisar vilka människor som är medlemmar i facket, vilka som har betalt sin avgift och eventuellt också vilka som har reserverat sig för att slippa att ekonomiskt bidra till det socialdemokratiska partiet.

Jag tycker, herr talman, att detta är en ganska kuslig framtidsbild. Men socialdemokraterna låter sig inte oroas. I skatteutskottets betänkande säger man på s. 58: "Med anledning av vad konstitutionsutskottet" – även detta utskott har ju pekat på riskerna för den personliga integriteten med detta system – "anfört i sitt yttrande till skatteutskottet bör samtidigt framhållas att en ADB-lösning måste utformas så att den inte kränker den enskildes integritet." Vidare säger skatteutskottets socialdemokratiska majoritet att "utskottet utgår från att regeringen i samråd med RSV så snart som möjligt tar ställning till de praktiska problem som är förenade med genomförandet av reduktionen". Men man vet inte hur detta skall ske och om regeringen kommer att göra det. Man har inga egna förslag i det avseendet.

Den borgerliga minoriteten i utskottet begärde att lagrådet skulle få granska detta förslag. Skälen för en lagrådsgranskning är uppenbara. De förstärks av vad som har framkommit i yttrandena från riksskatteverket och konstitutionsutskottet. Men även detta rimliga krav har socialdemokraterna i skatteutskottet avvisat. Man hinner inte med det, säger socialdemokrater-

na. Beslut skall prompt fattas nu, även om man medger, som det står på s. 58 i betänkandet, att det finns olösta "praktiska problem som är förenade med genomförandet av reduktionen". Trots detta vill man dock att riksdagen i dag skall fatta ett beslut.

Sanningen, herr talman, är väl att detta är ett beställningsarbete från fackföreningsrörelsen. Sådana beställningar låter man inte bli granskade av lagrådet. Att vara de fackliga organisationerna till lags är viktigare för socialdemokraterna än att se till att förslagen blir ordentligt beredda.

Också förslaget om en särskild hyreshusavgift är illa berett. Det har inte blivit remissbehandlat. Men jag behöver inte gå in närmare på det nu. Det var föremål för en rätt lång diskussion här för någon timme sedan. Det påvisades då att beredningen hade varit otillfredsställande. Jag kan när det gäller folkpartiets inställning hänvisa till vad Kerstin Ekman sade i den debatten.

Herr talman! Jag stannar med detta och ber att få yrka bifall till reservationerna 1, 3 och 5 samt 7-17 i skatteutskottets betänkande nr 15.

Anf. 109 TOMMY FRANZÉN (vpk):

Herr talman! Dagens skattedebatt kommer litet i skymundan av gårdagens studiecirkel i riksdagens talarstol. Skattedebatten är dock inte av mindre betydelse utan påverkar förhållandena för de enskilda människorna kanske i högre grad än gårdagens momsfråga.

Frågan om den statliga inkomstkatten och den uppgörelse som träffades mellan socialdemokraterna, centern och folkpartiet har tagits såsom intäkt för att man inte skall gå ut med höga nominella lönekrav i den kommande lönerörelsen. Med den profil som skatteskalans gets, med stora lättnader för högavlönade, borde det vara tvärtom.

Den ekonomiska politik som den socialdemokratiska regeringen presenterat har inriktats på att det är de breda folklagren, dvs. arbetare och lägre tjänstemän, som solidariskt skall ställa upp för att föra landets ekonomi på fötter. Så lyder socialdemokraternas försvarstal för den ekonomiska politik de slagit in på. Det är alltså de breda grupperna och inte höginkomsttagarna, aktiespekulanterna och de stora kapitalägarna som skall vara solidariska. Svängremmen är åtdragen ytterligare något hål, men liksom tidigare drabbar detta inte de redan privilegierade grupperna.

Vänsterpartiet kommunisterna har i skilda sammanhang beskyllts för att öka den privata konsumtionen och därigenom rasera landets ekonomi ytterligare. Jag skall inte ge mig in på en mera djupgående debatt om den ekonomiska politiken men kan ändå inte avhålla mig från att något beröra denna, då ju skattepolitiken utgör en viktig del däri.

Vår utgångspunkt har i detta ekonomiska läge inte varit att öka den privata konsumtionen, utan vi har inriktat oss på att försvara arbetarnas och de lägre tjänstemännens nuvarande köpkraft – detta i motsats till den sänkning på 5 % av levnadsstandarden som regeringen Palme vill genomföra för dessa grupper. Effekterna av devalveringen räknar LO med skall ge företagen ca 10 miljarder kronor i ökad vinst, något som inte kommer arbetare och

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

tjänstemän till del.

Det är också i detta sammanhang som den stora marginalskattesänkningen skall sättas in. Ovanpå reallönesänkningens politik skall läggas de stora skattelättnaderna för dem som har inkomster över 100 000 kr. om året.

Ju högre lön, ju större skattelättnader, har varit mottot för de tre skattesamverkande partierna, och så är det uppenbart fortfarande. Vpk:s skattepolitik tar i stället sikte på en minskning av skattebördan för personer med inkomster under 100 000 kr. och ökning för dem som har inkomster däröver.

När regeringen vill sänka skatten för 1983 med 331 kr. för en som taxerar för 60 000, vill vpk sänka med 1 371 kr., dvs. med nästan 1 000 kr. mer än regeringen. För dem som taxerar för 80 000 sänker regeringen med 1 505 kr. och vpk med 1 886, dvs. 381 kr. mer än regeringen. Vid nivån 90 000 är det ungefär lika, men sedan vänder vår kurva – regeringen ökar skattelättnaderna ju högre upp i inkomstlägena man kommer, medan vpk gör det motsatta. Med andra ord: Vi ökar skatten i förhållande till regeringsförslaget, men det blir ändå en liten sänkning i förhållande till vad som gäller för i år.

De borgerliga partierna nöjer sig inte med skattelättnaderna på 10 000 kr. som regeringen föreslår för inkomster kring 200 000 utan vill plussa på dessa sänkningar ytterligare någon eller några tusenlappar. Detta speglar att skillnaderna inte är så stora mellan de borgerliga partierna och socialdemokraterna i fråga om marginalskattesänkningarna för höginkomsttagarna. Tyvärr har socialdemokraterna sugits upp av borgerlig skattepolitik.

Men det gäller inte enbart skatteskalornas utseende, det gäller också om de skall indexregleras eller inte. Moderaterna vill att inflationen skall slå igenom helt, centern och folkpartiet i begränsad omfattning och socialdemokraterna i en något mer begränsad omfattning än mittenpartierna. Vpk är motståndare till inflationsskyddad eller indexreglerad skatteskala.

När det gäller att indexreglera skatteskalan till inflationen medför detta, att när de nominella löneökningarna är lägre än inflationen – vilket har hört till vanligheterna under senare år och sannolikt också kommer att gälla de närmaste åren – urholkas statens finanser. Samtidigt ges de som har höga marginalskatter skattelättnader som inte motsvaras av löneökningar, och därigenom drabbas de som har lägre inkomster, genom att detta måste täckas in med höjd moms eller på något annat sätt. Om inte detta kompenseras ökar budgetunderskottet på samma sätt som under de år när borgarpartierna utnyttjade inflationsskyddet fullt ut.

Även en automatiskt verkande indexreglering i begränsad form medför dessa effekter, i den mån den överstiger löneökningen. Med risk för att gå löneförhandlingarna i förväg, kan väl ändå konstateras att de utgångsbud som lagts och de utfästelser som gjorts om återhållsamhet innebär risk för att statsfinanserna ytterligare urholkas. Detta är den ena negativa effekten av inflationsskyddet. En annan icke acceptabel effekt som uppnås just genom inflationsskyddet är den fördelningspolitiska. Den ger dem som har högre lön också automatiskt en större skattelindring än de får som har lägre lön.

Sådan automatisk omfördelning kan vi inte acceptera. Det är också en av orsakerna till att vi yrkar att inflationsskyddet upphör och att i konsekvens därmed justeringar årligen görs, då med hänsyn tagen till flera faktorer än inflation och löneökningar.

En sådan skattepolitik står i bättre samklang med de riktlinjer som Ernst Wigforss på sin tid drog upp och borde lända socialdemokratien till efterträttelse.

Hur den progressiva statsskatten – den del i vårt skattesystem som har till uppgift att i någon mån utjämna de stora inkomstskillnaderna – kraftigt har minskat under de sex borgerliga åren kan illustreras med följande exempel.

Fram till 1976 utgjorde den statliga inkomstskatten något över 29 % av den offentliga sektorns samlade skatteintäkter. 1981 utgjorde den endast 17,5 %. Genom marginalskatteuppgörelsen kommer den att sjunka ytterligare, och 1985 kanske den inte utgör mer än 10–12 %. Orsaken är bl. a. ökade kommunala skatter, större inkomster genom punktskatter och moms men framför allt att inflationsskydd och kraftiga marginalsattesänkningar har urholkat statsskatten. Härmed har också en betydande utjämnande effekt försvunnit.

Vi har försökt få socialdemokraterna att förstå att en skattepolitik inte får föras på det sättet. Vi har tyvärr ännu inte fått gehör på den punkten.

I propositionen föreslår regeringen vissa skärpningar av skatterna på arv, gåvor och förmögenheter. Vpk anser att det är ett steg i rätt riktning, men vi har i en motion till propositionen föreslagit ytterligare skärpningar i de högre förmögenhets-, arvs- och gåvoskikten. Utskottet har sett dessa förslag som alternativa finansieringar till momshöjningen och flyttade därför över dem till gårdagens behandling. Detsamma gäller vpk:s förslag om ett totalt upphörande av det skattesubventionerade sparandet i skattesparande och skattefondssparande, liksom förslagen om skatt på utlandsinvesteringar och slopande av rätten till avdrag vid s. k. representation.

Med anledning av detta kan det i dag vara svårt att föra en debatt om dessa förslag där de egentligen hör hemma, och därför skall jag inskränka mig till att göra följande deklARATION.

Vänsterpartiet kommunisterna hävdar fortfarande att ytterligare skärpningar behövs inom förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen i enlighet med vad vi anfört i vår motion. Likaså anser vi det angeläget att snart slopa det nuvarande skattesubventionerade sparandet liksom rätten till avdrag vid representation. Skatten på utlandsinvesteringar är fortfarande aktuell både från statsfinansiell utgångspunkt och med tanke på behovet att i viss mån tvinga de svenska företagen att investera mer i Sverige än i utlandet än vad de f. n. gör.

Dessa förslag återkommer vi med i annat sammanhang. Därför avser vi i voteringen om regeringens förslag beträffande arvs-, gåvo- och förmögenhetsbeskattningen samt beträffande förändringen av skatte- och skattefondssparandet att rösta för regeringsförslagen.

Regeringen har i propositionen också föreslagit en skatt på viss elektrisk

kraft. Det är ett förslag som vpk vid flera tillfällen ställt i riksdagen men som vi ansett skall komma de berörda länen till godo genom att medlen skall avsättas till särskilda fonder. Detta återkommer vi också till vid ett senare tillfälle. Vi har vidare vid dessa tillfällen hävdat att de mindre kraftverken skall undantas från en sådan beskattning. Vi anser att det är viktigt att en utbyggnad av små kraftverk stimuleras och inte motverkas, och därför har vi förordat att en gräns på 1 500 kW sätts, under vilken skatt inte tas ut. Utskottet har vid behandlingen beaktat dessa synpunkter och ändrat regeringsförslaget så att skatt inte tas ut på de mindre kraftverken. Detta hälsar vi med tillfredsställelse.

Herr talman! Jag vill också något beröra frågan om beslutanderätten över de medel som aktiebolag och ekonomiska föreningar skall sätta in på räntelösa konton hos riksbanken under nästa år och den avdragsrätt som ges, om motsvarande belopp avsätts i en särskild investeringsfond. Regeringen föreslår att samråd skall ske när dessa medel skall tas i anspråk. All erfarenhet visar att sådana samråd med de lokala fackliga organisationerna ger ett otillräckligt inflytande över beslutet. Efter genomförda förhandlingar eller samråd beslutar företagen ändå i enlighet med sina egna intentioner. Vänsterpartiet kommunisterna menar att om investeringsmedlen skall användas på rätt sätt måste de fackliga organisationerna ges vetorätt över fonderna. I övrigt ansluter vi oss till förslaget om fondernas utbyggnad.

Slutligen vill jag ansluta mig till förslaget om skattereduktion för fackföreningsavgifter. Som många framför allt i skatteutskottet känner till har jag själv vid flera tillfällen fört fram sådana krav här i kammaren men fått avslag. De som då har gått emot har självfallet varit de borgerliga partierna, som ansett det naturligt att företagen skall ha den gällande rätten för avdrag för sina kostnader till arbetsgivarorganisationen men inte att lönarbetarna skall ha motsvarande rätt när det gäller avgifter till sin fackliga organisation. Socialdemokraterna ställde sig vid det senaste tillfälle då frågan behandlades bakom förslaget att det skulle utredas huruvida avdragsrätt för fackföreningsavgifter kunde accepteras eller inte. Det ansågs att det blev risk för att någon påstådd neutralitet kunde rubbas.

Såvitt jag vet har inte någon utredning redovisats, och det är i och för sig inte heller nödvändigt. Men när man den gången hade svårt att direkt avslå vårt yrkande gömdes det i en utredning. Nu kunde den socialdemokratiska regeringen, möjligen efter påpekande från LO, tillmötesgå kravet utan att avvakta neutralitetsfrågans avgörande.

För vår del har vi hävdat att det inte kan vara en fråga om neutralitet, utan det är ett politiskt ställningstagande. Därför är det bra att förslaget kommit på riksdagens bord och också kommer att genomföras med de bägge arbetarpartiernas stöd. Att borgerligheten förfaras över förslaget hör liksom till bilden, och skulle det bullrandet ha uteblivit, hade det säkert varit något skumt med förslaget.

När man hör de borgerliga företrädarna förfasa sig över fackföreningsrörelsens makt och över att den skulle öka så väsentligt genom skattereduktionen, kommer man osökt att tänka på desavouerade domedagsprofeter.

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

som inte ser varifrån den verkliga faran kommer. Björn Molin och Stig Josefson verkade i talarstolen oerhört besvikna över att den gamla studiecirkeln tydligen har spruckit och över att de inte blivit med i den nya.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vpk-motionen och det särskilda yrkande som lagts fram med anledning av motionen och som har följande lydelse:

”att riksdagen med anledning av motion 1982/83:125 yrkande 7 antar följande

Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs att i 2 § uppbördslagen (1953:272) skall införas ett nytt moment, 5 mom., av nedan angivna lydelse.

5 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit bosatt eller stadigvarande vistats här i riket under någon del av beskattningsåret, åtnjuter särskild skattereduktion med 1 500 kronor om den beskattningsbara inkomsten uppgår till 70 000 kronor men inte överstiger 100 000 kronor. Överstiger den beskattningsbara inkomsten 32 500 kronor men inte 70 000 kronor, medges skattereduktion med 1 500 kronor minskat med fyra procent av skillnaden mellan 70 000 kronor och 32 500 kronor. Överstiger den beskattningsbara inkomsten 100 000 kronor men inte 130 000 medges skattereduktion med 1 500 kronor minskat med fem procent av skillnaden mellan 130 000 och 100 000 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.”

Anf. 110 ERIK WÄRNBERG (s):

Herr talman! Avsikten med förslagen i proposition 50 som vi i dag behandlar är att skapa förutsättningar att återföra landet till en sund ekonomi. Detta kommer att kräva offer av alla grupper av vårt lands medborgare. Skatteutskottets majoritet ställer sig helt bakom de syften som finns i propositionen och kan i allt väsentligt ställa sig bakom också de konkreta förslag till åtgärder som föreslås. I några fall har dock utskottet funnit skäl för att vidta vissa ändringar, och representanter för utskottet kommer senare att redogöra för dessa ändringar.

Devalveringen i oktober skapade förutsättningar för svenska exportnärningar och med importen konkurrerande företag att stärka sin ställning. Vissa företag kan därmed öka sin försäljning eller fortsätta att producera och bibehålla eller öka sysselsättningen. Andra företag, som redan före devalveringen hade säkra marknader, kan öka sina vinster.

Men medaljen har också en baksida. De flesta importpriser stiger, prisnivån i landet höjs utan att invånarna kan få kompensation för detta. För att ändå få till stånd återhållsamma avtalsuppgörelser krävs då kraftfulla insatser från samhällets sida. Dessa måste syfta till att jämnt fördela både vinster och förluster bland medborgarna.

Jag kommer i mitt anförande mest att uppehålla mig vid de åtgärder som avser näringslivet, medan andra ledamöter i utskottet kommer att ta upp annat och besvara de frågor som har ställts av tidigare talare.

Under punkten 4 i utskottets betänkande behandlas skattereduktion för aktieutdelning. I propositionen föreslås att denna form av skattefälvör avskaffas. För makar tillsammans kan den skattelättnad som erhålls uppgå till 4 500 kr. per år, så det rör sig inte om obetydliga belopp. Denna skattereduktion har marknadsförts som en sparstimulerande åtgärd. Den benämningen kan diskuteras, då ju alla gamla aktieägare också får del av förmånerna. Beloppet, 4 500 kr., skall också jämföras med det vanliga sparavdraget på 1 600 kr. för makar gemensamt, som med vanlig marginalskatt bara är värt 800 kr., dvs. kanske bara en femtedel av skattereduktionen för aktieutdelning. Det finns enligt utskottsmajoritetens uppfattning ingen anledning att ha dessa skillnader i fråga om sparstimulanser.

Moderaterna menar att man återinför dubbelbeskattningen på aktieutdelningar och med den tillfälliga skatten för utdelningar inför en trippelbeskattning. Knut Wachtmeister menade väl att man t. o. m. införde någon form av fyrfaldig beskattning om man fick den s. k. utdelningsskatten kommande år.

Enligt min uppfattning har vi aldrig avskaffat dubbelbeskattning för utdelningen från börsnoterade företag. Det rätta förhållandet är ju att den borgerliga majoriteten har genomfört en viss form av skattelättnad för aktieutdelningar som inte har något samband med det utdelande bolagets vinstsituation eller skatteförhållanden. Hela tiden har åtgärden redovisats som en sparstimulerande åtgärd, inte som dubbelbeskattningens avskaffande. Den tredje skatten, som herr Wachtmeister menar finns i den här trippelbeskattningen, kan man karakterisera som en tillfällig extra vinstbeskattning för aktiebolagen. Från de borgerliga partiernas sida har man inte heller varit främmande för att införa den. Det är bara några år sedan centerpartiet föreslog att bolagsskatten skulle höjas med exempelvis 10 %.

Jag ser avskaffandet av skattereduktionen på aktieutdelningar som ett led i strävandena att nå utjämning, så att vi får bära bördorna litet mera solidariskt. Skattefria kapitalinkomster ter sig för många människor stötande, i varje fall när det rör sig om reella vinster.

Riksdagen har vidare att ta ställning till en förlängning av investeringsstimulanserna såväl för inventarier som för byggnadsarbeten. Inga delade meningar har egentligen rätt på denna punkt, vilket väl måste tolkas så, att alla anser en ökning av investeringarna vara nödvändig.

Enligt utskottets mening måste man också anlägga samma synpunkt på förslaget om att skapa lagregler som föreskriver att en del av de större företagsvinsterna måste avsättas till investeringar. Vi vet med säkerhet att stora löntagargrupper inte får någon kompensation för devalveringseffekterna. Då är det skäligt att de företag som får stora vinster på grund av samma devalvering använder dessa vinster till att säkerställa de investeringar som vi alla anser vara så nödvändiga för vår framtida utveckling.

De borgerliga menar att den föreslagna avsättningen är onödig. Man tror att investeringar kommer att göras ändå och att dessa särskilda investeringskonton bara kommer att skapa byråkratiskt krångel. Men mot bakgrund av den rikliga tillgång till pengar som funnits i många av de stora företagen under de senaste åren och mot bakgrund av hur dessa pengar har använts till finansiella transaktioner tycker utskottsmajoriteten att det behövs något mera än bara förhoppningar för att investeringar verkligen skall komma till stånd. Pengarna får visserligen stå räntelösa kort tid i riksbanken, men samtidigt medges ju full avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för hela avsättningen.

Utskottet har också ansett det vara möjligt att tillgodose anspråk från näringslivet på att få ta i bruk avsatta medel fem månader tidigare än vad regeringen ansett vara möjligt. På detta sätt tror utskottet att vinster som uppstår 1983 skall leda till investeringar redan 1984. Därmed borde de farhågor som uttalats i reservation 10 om fördröjning vara undanröjda.

Till slut kan det finnas anledning att något belysa behandlingen i utskottet av de frågor som varit aktuella. Yrkanden har framställts från borgerliga ledamöter om att frågan om skattereduktionen för fackföreningsavgifter borde ha remitterats till lagrådet för yttrande. Denna framställning kom först ett par veckor efter det att propositionen avlämnats, strax innan det var dags att sakbehandla väckta motioner. Den kom alltså väldigt sent.

Utskottsmajoriteten har inte bedömt detta vara så nödvändigt att man borde äventyra reglernas införande på grund av att behandlingen inte hunnits med före nyåret. Utskottsmajoriteten ansåg denna del av propositionen vara mycket viktig när det gäller att möjliggöra avtalsförhandlingar på arbetsmarknaden på en rimlig nivå. Till detta kan också sägas att skatteavdrag för vissa utgifter eller föreningsavgifter inte är någon total nyhet i svensk skattelagstiftning. Men jag vill än en gång framhålla att man så långt som möjligt, även från majoritetens synvinkel, måste tillse att lagförslag blir belysta ur alla synpunkter. Den aktuella avdragsrätten har också blivit föremål för relativt ingående studier, både nu och tidigare. Här kan man väl säga att de borgerliga inte skall ta alltför stora ord i sin mun när det gäller den tidigare behandlingen av alla ärenden som tagits upp i riksdagen. Det finns förslag som inte har lagrådsbehandlats tidigare. Och det finns många förslag som har lagrådsbehandlats och som avstyrkts av lagrådet men som ändå genomförts. Man kan också påpeka att utskottsmajoriteten för ett år sedan tog ett initiativ och föreslog något som inte beretts av någon annan instans, utan det var en framställning från LRF. Men ändå ansåg utskottet att förslaget kunde genomföras.

Det är inte bara den här regeringen som har underlåtit att pröva alla instanser utan också andra regeringar har gjort det.

Däremot har skatteutskottet inte ansett det lämpligt att i efterhand fråga konstitutionsutskottet om huruvida införandet av de skatter som i dag är aktuella står i överensstämmelse med regeringsformens bestämmelser. Det förutsätter vi verkligen att regeringen har tagit reda på i förväg. Och det förutsatte vi också förut, när vi fick mer eller mindre konstiga förslag från den

tidigare regeringen.

Sedan vill jag något bemöta de anföranden som berört näringspolitiska frågor.

Skattefondssparandet kommer att tas upp av en annan talare, men låt mig säga att de 2 miljarder som gått till näringslivet som Knut Wachtmeister talade om i varje fall till stor del har bekostats av skattemedel. Reduktionen på 30 % betyder rätt mycket. Men det är inte nog med detta, utan dessutom har enskilda människor skattefrihet för avkastningen. Alla de pengar som har gått till näringslivet har alltså inte bestått av enskilt sparande utan av bidrag från skattebetalare.

Knut Wachtmeister menar att det är riskbärande kapital som har kommit till näringslivet. Ja, men vilket näringsliv? Jag vågar påstå att en mycket stor del av de 2 miljarder som Knut Wachtmeister talar om har gått till finansieringsföretag och fastighetsbolag, och detta här kanske varit orsaken till att det för dessa bolag har blivit en mycket stor stegring av säljpriserna på aktierna. En mycket liten del av detta skattefondssparande har alltså gått till de produktiva näringarna.

När det gäller företagens kapitalskatt vågar jag också påstå och upprepa vad jag sade i går, att det viktigaste kanske är att se till att alla betalar förmögenhetsskatt i stället för att höja skattesatserna. Företagens förmögenhetsskatt är i dag reducerad så pass kraftigt att de betalar för bara 30 % av värdet. Det är således en väsentlig skillnad mellan vad sparare får betala och vad de som placerat sina pengar i företag får betala. Jag skulle alltså vilja påstå att företagarna i dag är en privilegierad grupp när det gäller kapitalskatterna.

Till Stig Josefson skulle jag vilja säga: Jag medger att beslutsunderlaget kunde ha varit bättre, om regeringen hade haft tid att inhämta synpunkter från lagrådet och många andra instanser. Och jag medger att det hade varit bättre om man i fråga om fackföreningsavgift också haft tillfälle att noggrant undersöka det skatteutskottet har begärt. Men klandret faller även här också på den gamla regeringen, som hade kunnat komma med förslag tidigare. Och framför allt skulle jag vilja anklaga den gamla regeringen för att ha nonchalerat en annan fråga alldeles enormt. I tre år lovade man oss en generalklausul mot skatteflykt i olika sammanhang här i kammaren. Men det tog alltså tre år innan vi fick ett sådant förslag, och det anser jag vara en stor nonchalans.

Björn Molin nämnde de magiska 5,5 procenten och trodde nästan att den gamla regeringens ekonomiska politik skulle ha uppnått det målet. Men jag tror inte att den hade gjort det. Jag medger att devalveringen förmodligen kommer att ge större inflation, i varje fall första året, än vi fått annars. Men på sikt kommer vi säkerligen att hamna i en bättre situation.

Beträffande hur de höjda matsubventionerna skall se ut i detalj beklagar jag att jag inte kan ge något svar. Det är liksom inte mitt bord. Jag tror att det hade varit bättre att fråga om detta i går.

Till slut skall jag be att få yrka bifall till utskottets hemställan i dess helhet.

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Anf. 111 KNUT WACHTMEISTER (m) replik:

Herr talman! I denna sena timme skall jag bara bemöta Erik Wärnberg i de frågor där han direkt apostroferade mig.

Sverige har det i särklass hårdaste systemet för aktievinstbeskattning i västvärlden. Exempelvis Västtyskland har en ren, enkel beskattning. Aktieägaren behöver inte betala någon skatt på sin utdelning. Storbritannien har också en ren, enkel beskattning. Företagen betalar maximalt 52 % av vinsten, och aktieägaren slipper skatt, om han befinner sig i normala inkomstlagen. Vi har haft en dubbelbeskattning som något lindrades genom den avdragsreform som genomfördes för ett par år sedan, men nu slopar man den lindringen, och därmed får vi en dubbelbeskattning fullt ut. Om man, som jag sade i mitt första anförande, genomför den nya 20-procentiga skatten för 1983 års vinster, får man en trippelbeskattning. Däremot sade jag inte att man nödvändigtvis skulle få en fyrfaldig beskattning, men faran finns, om man inte observerar att så kan bli fallet för investmentbolagen.

Erik Wärnberg sade att det värdesäkra lönsparandet kostade mycket i skattemedel. Fristående experter har emellertid räknat ut att den skattesubventionen inte är mer än hälften så stor som den kostnad man får om man genomför förslaget om fackföreningsfonder. Erik Wärnberg sade också att medlen kommit fel marknader inom näringslivet till godo och exempelvis gynnat fastighetsbolagen. Som jag också sade i mitt inledningsanförande är det i allmänhet brist på lönsamma investeringar som har gjort att de tillverkande bolagens aktiekurser åtminstone tidigare inte har stigit så mycket. Men nu har de fått en extra skjuts, och det hoppas jag att det värdesäkra lönsparandet har bidragit till.

Slutligen sade Erik Wärnberg att företagarna är en privilegierad grupp när det gäller kapitalskatterna. Gå ut och fråga en hårt pressad egenföretagare, som skall försöka få sitt företag att gå över i nästa generation utan att det går omkull, om han anser sig vara privilegierad! Jag tror inte att han håller med Erik Wärnberg på den här punkten.

Anf. 112 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller förslaget om fackföreningsavgifterna framgår det ganska klart av vad som har framkommit i utskottsbehandlingen att det hade varit värdefullt om frågan blivit föremål för lagrådsremiss. Frågan har behandlats av riksdagen vid åtskilliga tillfällen, och riksdagen har ansett det vara nödvändigt med en fullständig redogörelse. När nu inte utredningen har lämnat någon sådan tycker jag det är beklagligt att man inte bett lagrådet granska förslaget. Det här är nämligen en fråga av ovanligt invecklad karaktär, något som vi fått helt klart för oss under behandlingen i skatteutskottet.

Talarordningen i dag är litet egendomlig. Fyra socialdemokrater skall vara svarande, och man vet knappast när man skall ställa frågor. Jag vill dock ställa en fråga just i anslutning till fackföreningsavgiften.

Det har i dessa dagar talats så mycket om att man skall slå vakt om dem som har det sämst ställt i samhället. Kan man mot den bakgrunden anse att denna

avdragsrätt är ur fördelningspolitisk synpunkt riktig? För min del anser jag den vara klart negativ för låginkomsttagarna.

Låt mig ställa ytterligare två korta frågor:

Varför fullföljde inte regeringen förslaget om att höja basenheten?

Står socialdemokraterna fast vid målsättningen när det gäller skatterefor-
men, nämligen att man år 1985 skall ha kommit fram till att 90 % av
inkomsttagarna skall betala endast 50 % i marginalskatt?

Även om Erik Wärnberg inte anser sig vilja svara på de här frågorna, ville jag ändå ställa dem. Med den talarordning som nu gäller är det svårt att veta vem av socialdemokraterna som har tänkt att svara på frågor av denna art.

Anf. 113 BJÖRN MOLIN (fp) replik:

Herr talman! Skatteutskottets ordförande sade att frågan om höjda matsubventioner inte var hans bord. Det kan ligga någonting i det, men jag tog upp detta. Erik Wärnberg, därför att man från socialdemokratisk sida, i stället för att göra den nödvändiga justeringen av inkomstskatteskalan, föreslog höjda matsubventioner. Det var alltså ett substitut till den höjning av basenheten som vi begärde och som socialdemokraterna – det torde Erik Wärnberg minnas från förhandlingarna – faktiskt i ett tidigt skede av förhandlingarna ansåg rimlig.

Men à la bonne heure – är det inte Erik Wärnbergs bord kunde det ha varit klädsamt om finansministern varit närvarande och svarat på frågorna. Vi såg honom passera genom kammaren för en halvtimme sedan.

Sedan tror jag att vi är i grunden ense om att den föreslagna skatteredu-
ktionen för fackföreningsavgifter innehåller ett antal praktiska problem. Det säger också skatteutskottets socialdemokratiska majoritet. Det är av det skälet vi menar att vi skulle ha inhämtat lagrådets mening. Därför är det inte sagt att vi på något sätt har förbundit oss att följa lagrådets rekommendation. Det är det inte fråga om utan om att den kvalificerade juridiska expertis som finns i lagrådet skulle ha fått komma till uttryck. Då säger herr Wärnberg att man inte kan höra lagrådet – eftersom det skulle äventyra införandet av skatteredu-
ktionen. Det är alltså bråttom. Herr Wärnberg sade också explicit att regeringen inte har haft tid att bereda alla problem som är förenade med detta förslag.

Men varför är det så bråttom? Om man vill fatta beslut här i riksdagen nästa år är det inget som förhindrar att man inför en dylik förmån retroaktivt, att gälla för inkomståret 1983. Dess värre tror jag, som jag sade i mitt anförande, att skatteredu-
ktionen för fackföreningsavgifter är ett beställningsuppdrag från fackföreningsrörelsen, och det har man effektuerat mycket snabbt och utan sedvanlig beredning.

Anf. 114 ERIK WÄRNBERG (s) replik:

Herr talman! Det ligger så till, herr Wachtmeister, att vi har en dubbelbeskattning i landet fullt ut för börsnoterade företag, men praktiskt taget inte för andra. Om man räknar på det sättet har vi, det medger jag, en

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

av de hårdaste beskattningar som finns i västvärlden. Men börjar man om från början och räknar med lagernedskrivningar, alla olika fonder och avsättningsmöjligheter som aktiebolagen har, vågar jag påstå att vi har en av Europas – ja, kanske världens – lindrigaste företagsbeskattningar. Men de vinster som delas ut beskattas mycket hårdare i Sverige än i de flesta andra länder.

Detta är en medveten politik, som vi har fört i många år: Så länge man plöjer ned vinsterna i företagen skall vi ha praktiskt taget ingen beskattning eller en mycket låg beskattning. Den dag vinsterna delas ut blir beskattningen betydligt hårdare.

Vidare vidhåller jag att det är en förmån att betala 30 % i förmögenhets-skatt jämfört med dem som betalar 100 %. De som i dag sparar på bank, som har pengar i börsnoterade aktier och obligationer betalar full skatt, medan de som har pengar insatta exempelvis i ett skogsskifte betalar förmögenhets-skatt på 30 % av värdet. Det är enligt mitt sätt att se ändå en stor förmån för vissa grupper.

Sedan kan man diskutera vad fondsparandet kostar jämfört med det som herr Wachtmeister kallade fackföreningsfonder. Vi kan kalla dem något helt annat, men vokabulären spelar inte någon större roll. Vi skall ha klart för oss att genom de nu föreslagna fonderna får den enskilda människan en stor favör, medan det andra fondsystemet ändå gäller avsättning till ATP-fonder och liknande. När vi beräknar kostnaden för dessa senare fonder skall vi räkna in vad de 9–10 % som vi i dag sätter av till ATP-fonderna faktiskt kostar. Men om man ger skatteförmåner till den enskilda människan får man se det på ett annat sätt. Vad är det som kan göra att människor vill spara på kort sikt? Vi bör tänka på att ATP-sparandet siktar mycket långt in i framtiden.

Jag medger, herr Josefson, att frågan om avdragsrätt för fackförenings-avgifter är invecklad. Det har vi också skrivit om i utskottsbetänkandet, men jag tror att det skall gå att lösa problemen.

Jag skall säga rent ut att jag menar att devalveringen egentligen inte var någon anledning att över huvud taget ändra basenheten. Om man skulle ändra skatteskalen så var det av andra skäl – att grupperna drabbades hårt. Men skulle ingen ha någon som helst compensation för devalveringen, så skulle ingen ha det skattevägen heller.

Jag vågar påstå att vi står fast vid målsättningen att 90 % av de heltidsarbetande skall ha högst 50 % i marginals-katt när reformen är genomförd.

Om Björn Molins fråga gällde den avsättning till livsmedel som föreslås i propositionen kan jag svara på den och säga att det föreslogs för att sätta ned priserna på baslivsmedlen med motsvarande belopp, i enlighet med det subventionssystem vi tidigare haft. Den frågan kan jag svara på. Jag trodde frågan gällde vad som skulle bli resultatet av "studiecirkeln", och det var liksom inte mitt bord.

Anf. 115 KNUT WACHTMEISTER (m) replik:

Herr talman! Man bör naturligtvis inte ha någon beskattning av det kapital som arbetar i företagen. Om jag inte missminner mig har Erik Wörnberg själv erkänt att det är någonting att ta fasta på.

Jag erinrar mig också att Kjell-Olof Feldt har medgivit att det riskbärande kapitalet bör beskattas lindrigare än det som inte bär några risker. Nu ökar man beskattningen av det riskbärande kapitalet, och det är förvisso inte till gagn för svenskt näringsliv.

Slutligen sade Erik Wörnberg att det värdesäkra lönesparandet innebär en skatteförmån för den enskilde. Jag förstår att det sticker i ögonen på Erik Wörnberg – en minskning av skatteintäkterna för samhället när det gäller fackföreningsfonder är till förmån för något som är kollektivt, och det är där skillnaden ligger. När dessutom statens skattebortfall är dubbelt så stort vid samma sparande i kollektiva fonder som i enskilt lönesparande förstår man att det värdesäkra lönesparandet inte är särskilt populärt på den socialdemokratiska sidan.

Anf. 116 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! När skattereformen gjordes var utgångspunkten för den uppräknig av basenheten med 5,5 % som fastställdes beräknad löneutveckling och beräknad inflationsutveckling. Jag hade den uppfattningen att när inbjudan gjordes till centerpartiet och folkpartiet var utgångspunkten att samma målsättning skulle ligga till grund för den eventuella översyn som skulle göras med anledning av devalveringen. Jag beklagar att man inte följde den strikta linjen, som hade bibehållit skatteuppgörelsen intakt. Nu är det svårt att avgöra vilken effekt devalveringen får – det kan vi inte säga förrän om något år.

Jag inkasserar ändå med tillfredsställelse Erik Wörnbergs uttalande att reformen skall fullföljas och att den målsättning som är uppsatt skall uppnås inom angiven tid. Då kanske vi inte skall tvista alltför mycket om det som inte skett men som vi ansåg borde ha skett under detta år.

Anf. 117 ERIK WÄRNBERG (s) replik:

Herr talman! Det är dock så, Knut Wachtmeister, att man höjer förmögenhetsskatten lika mycket för alla. Den relativa förmån som företagen tidigare haft får de behålla även i fortsättningen. Det blir alltså ingen skillnad i det avseendet med den totala höjningen av förmögenhetsskatten. Att den skulle drabba företagare hårdare än andra bestrider jag alltså.

Att man får betala en höjd förmögenhetsskatt får man se som ett offer från den gruppen av människor. När vi kräver att löntagarna skall minska sina löner med kanske 4-5 % är det rimligt att även de som har stora förmögenheter också bidrar med en del.

Jag tvivlar starkt på att det blir dubbelt så dyrt för samhället att genomföra något slags löntagarfonder som att ha skattefondssparandet. Räknar man in alla förmåner som den enskilda människan här har utan att man på det sättet

får någon ATP-fond av något slag uppbyggd tvivlar jag på att man kommer fram till det. I så fall skulle hela uppbyggnaden av ATP-fonden ha kostat samhället enorma belopp. Pengarna beskattas dessutom när de betalas ut i pension.

Jag tror inte att Knut Wachtmeister och jag kan reda ut detta här i kammaren i kväll – därtill är problemet alldeles för invecklat. Jag vill emellertid påstå att det för den enskilda människan ter sig orättvist att just denna sparform ger så stora förmåner, större än någon än någon annan form av sparande. Jag menar att förmånerna för sparandet skall vara neutralt.

Anf. 118 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Socialdemokratisk politik innebär höga skatter. Det är inget märkligt med detta, det blir helt enkelt en följd av den politik som socialdemokraterna mot bakgrund av sin ideologi vill föra. Kollektiva lösningar leder till höga skatter.

Därför ökade skattetrycket också snabbt under den tidigare socialdemokratiska regeringsperioden. Genom 1970 års skatteomläggning accelererade utvecklingen i fråga om höga marginalskatter, samtidigt som arbetsgivaravgifterna steg kraftigt. Skattetrycket kom under 1970-talet upp till en sådan nivå att det tillsammans med utformningen av skattesystemet fick förödande effekter för samhällsekonomin.

Genom de höga marginalskatterna tvangs löntagarna att kräva höga bruttolöneökningar, även med hänsyn tagen till de skatteomläggningar som gjordes nästan varje år under första delen av 1970-talet. De stora löneökningarna ledde till ökade kostnader för företagen. Näringslivets kostnader ökade samtidigt till följd av de kraftigt höjda arbetsgivaravgifterna. Därigenom försvagades vårt näringslivs konkurrenskraft dramatiskt. Det skapade, tillsammans med den ohämmade offentliga utgiftsexpansionen, till stor del våra nuvarande ekonomiska problem.

Genom att behållningen av inkomstökningar efter skatt blev så liten ledde de höga marginalskatterna till en minskad arbetsvilja, ökad lust till deltidarbete och mer arbetsbyte och s. k. svart arbete.

Det var inte så länge sedan som det redovisades i massmedia att tennisstjärnan Mats Wilander övervägde att bosätta sig utanför Sverige för att undgå de kraftiga marginalskatteeffekterna på sina tennisinkomster. Redan tidigare fanns andra exempel på idrottsutövare som hade flyttat utomlands för att undgå den svenska beskattningens effekter.

Vad som inte har fått så mycket offentlighet men som är än allvarligare för vårt samhälle är att också många vetenskapsmän och tekniker, bl. a. mot bakgrund av vårt skattesystem, har flyttat utomlands. Därigenom går vi miste om en forskning som skulle kunna vara till gagn för det svenska näringslivet och därmed för hela det svenska samhället.

I och med den borgerliga valsegern 1976 bromsades utvecklingen mot ett allt högre skattetryck upp. Skattetrycket var i stort sett oförändrat fram till 1982. Marginalskatterna sänktes något men tyvärr inte tillräckligt mycket. Ett inflationsskydd för inkomstskatteskalen infördes, vilket innebar att

inflationen inte längre kunde smyghöja skatten.

I februari i fjol lade den dåvarande trepartiregeringen fram ett ekonomiskt handlingsprogram som också innebar en rejäl skattereform med kraftigt sänkta marginalskatter. Det handlingsprogrammet genomfördes emellertid inte.

I stället träffades i april 1981 en uppgörelse mellan socialdemokraterna och mittenpartierna om skattepolitiken. En del, både enskilda och partier, trodde tydligen då att socialdemokraterna hade ändrat attityd till skattepolitiken. Så var det uppenbarligen inte.

Herr talman! Skattepolitikens utformning är av avgörande betydelse för att vi skall kunna återvinna balans i den svenska samhällsekonomin. Den av socialdemokraterna förda skattepolitiken under 1960- och 1970-talen är en av huvudorsakerna till obalansen i den svenska ekonomin. Detta har vidimerats bl. a. av OECD och en mängd fristående ekonomer.

Man hade därför kunnat vänta sig att den nya socialdemokratiska regeringen i sin regeringsförklaring klart skulle redovisa hur skattepolitiken skulle utformas för att kunna bidra till samhällsekonomisk balans. Och det finns faktiskt, herr talman, i regeringsförklaringen *en* mening om den skattepolitik som man avser att föra: "Vissa skatter kommer att behöva höjas." Detta är i sanning ett blygsamt konstaterande.

Momsen skall höjas med nästan 2 procentenheter.

En ny löneskatt, som kallas löneavgift, på 2 % införs.

Arbetsgivaravgiften för arbetslöshetsförsäkring höjs med 0,5 %.

En speciell skatt på vattenkraft införs.

Förmögenhetsskatten skall skärpas, liksom arvs- och gåvobeskattningen.

En ny skatt på videobandspelare införs.

En hyreshusskatt, som kallas hyreshusavgift, införs. Det är tydligen så, att socialdemokraterna nu själva inser att beskattningens höjd börjar bli oroväckande, och därför börjar de i stället kalla reella, vanliga skatter för avgifter.

Inflationsskyddet i den statliga skatteskalen urholkas.

Utdelningsskatt för aktier införs, men tas inte ut förrän utdelningarna utbetalas 1984.

Rätten till underskottsavdrag begränsas.

Den indexreglerade särskilda skattereduktionen har tagits bort, vilket ger skatteskärpning 1983.

Skattereduktionen för aktieutdelningar slopas och skattereduktionen för skattsparandet sänks.

Dessutom höjs vissa andra skatter och avgifter. Senast i dag har vi fått ett nytt exempel, eftersom tobaksskatten efter nya nattliga överläggningar på socialdemokratiskt håll skall höjas.

Detta är tydligen vad socialdemokraterna menade med att "vissa skatter kommer att behöva höjas" – som man skrev i regeringsförklaringen. Sammanlagt höjs våra skatter med nästan 13 miljarder kronor – och då jag dragit från de skattesänkningar som föreslagits i vad gäller marginalskat-

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

terna, fackföreningavgifterna och det förlängda investeringsavdraget.

Slår man ut detta belopp på de enskilda hushållen i Sverige, blir det i genomsnitt en skattehöjning på drygt 3 000 kr. nästa år.

Av dessa skattehöjningar svarar skatteuppgörelsen, som ju skulle ha lett till ett oförändrat skattetryck 1983, för 3–4 miljarder kronor i skatteskärpning.

Den underbara nattens skatteuppgörelse, som skulle vara grunden för 1980-talets skattepolitik, har därmed kollapsat. Frågan är om inte socialdemokraterna, eller åtminstone vissa socialdemokrater, egentligen är till freds med detta.

De marginalskattesänkningar som utlovats urholkas avsevärt genom inflationens verkningar och genom de höjda kommunalskatter som blir följderna av de pålagor som regeringen lägger på kommunerna i form av skatter och annat.

Man lovade ju i skatteuppgörelsen att skattereformen skulle leda till att 90 % av de heltidsarbetande skulle ha högst 50 % marginalskatt 1985. På grund av det beslut om skatteuppgörelse som fattades i våras, som socialdemokraterna står bakom, och genom inflationen och höjningen av kommunalskatterna som blir följderna av den socialdemokratiska politiken, kommer i stället uppemot 90 % av de heltidsarbetande att ha mer än 50 % i marginalskatt 1985. Det svänger ibland snabbt i politiken. Jag kan egentligen i Erik Wärnbergs ställe svara att med nuvarande politik på skatteområdet kommer socialdemokraterna inte att kunna stå fast vid löftet att 90 % av de heltidsarbetande skall ha högst 50 % i marginalskatt.

Vidare kommer den gräns där den s. k. avdragsbegränsningen sätter in att bli ca 95 000 kr. i 1982 års priser i stället för, som avsett var, ca 110 000 kr. Det innebär att ännu fler skattebetalare kommer att drabbas av avdragsbegränsningen.

De negativa effekter av avdragsbegränsningen som påtalades i samband med remissbehandlingen av förslaget till skatteomläggning kommer alltså att slå ännu hårdare och drabba ännu fler.

Dessutom förhåller det sig så, att den som har stora tillgångar lättare kommer att kunna undgå avdragsbegränsningens följder. Drabbade blir i första hand löntagare, vilkas inkomster ligger över den s. k. brytpunkten, som nu alltså sänks fram till 1985, och som har underskottsavdrag genom att vederbörande satsat på nyföretagande eller har eget hem, framför allt i de expansiva tätorterna.

Att skatteuppgörelsen innebär att inflationsskyddet urholkas och att löneskatten skall höjas även för 1984 och 1985 leder till höjd skatt båda dessa år.

1984 höjs skatterna genom skatteuppgörelsen med ca 7 miljarder kronor och 1985 med ca 5 miljarder kronor, med rimliga inflationsantaganden mot bakgrund av den devalveringspolitik som socialdemokraterna f. n. för.

Jag förutsätter också att den höjda löneskatten, i enlighet med erfarenheterna från 1970-talets början, inte avräknas vid avtalsförhandlingarna. Men även om det helt osannolika skulle inträffa att det skulle bli en

avräkning, stiger skatterna med flera miljarder till följd av det urholkade inflationsskyddet.

Den sammanlagda notan av skatteomläggningens tre år, 1983–1985, blir alltså en skattehöjning på 15–16 miljarder kronor. Marginalskattesänkningarna urholkas innan de ens fått chans att verka, fler drabbas av avdragsbegränsningen och kostnaderna för vårt näringsliv stiger. På så vis motverkas den ekonomiska tillväxten i Sverige – och tillväxten är det enda som verkligen kan ge oss möjlighet att bibehålla vår välfärd på sikt och hjälpa de människor som har det svårt i samhället.

Sverige behöver i dag en skattepolitik som syftar till en systematisk sänkning av skattetrycket i enlighet med det gemensamma borgerliga uttalandet i finansutskottets betänkande i våras här i riksdagen och dessutom lägre marginalskatter. Det förutsätter i sin tur ett verkligt inflationsskydd av skatteskalan, liksom att de kommunala skatterna inte höjs. Vi moderater är beredda att föra en sådan politik och den redovisas också i våra reservationer. Med det fullföljer vi den politik som den dåvarande trepartiregeringen redovisade i februari 1981.

Björn Molin begärde i sitt anförande tidigare i debatten att man skulle anpassa det begränsade inflationsskyddet till inflationens storlek. Jag kan inte förstå annat än att Björn Molin därmed menar att man bör ha ett fullt inflationsskydd. Jag tycker att det är bra. Det går alldeles utmärkt att Björn Molin och folkpartiet ansluter sig till de moderata reservationerna nu och också under nästa år, så kan man klara den situationen. Då får vi ett inflationsskydd och en anpassning av skatteskalorna.

Genom en moderat skattepolitik stimuleras till arbete och produktion, och våra gemensamma resurser ökar snabbare. Därmed skapas förutsättningar för att Sverige skall kunna uppnå samhällsekonomisk balans.

Bland de skattehöjningar socialdemokraterna föreslår finns en hyreshusskatt och en extra skatt på vattenkraft. Hyreshusskatten skall omfatta äldre fastigheter, som ofta inte omfattas av räntesubventionssystemet. Den skulle slå mycket hårt. Förvaltningen av framför allt det äldre, enskilt ägda, beståndet av bostadshyreshus har sedan 1970-talets slut gått med underskott bl. a. på grund av det höga ränteläget.

Om fastighetsägarna kan kompensera den ökade ekonomiska börda de får genom höjda hyror, får hyresgästerna betala för att de inte bor i statligt belånade och räntestödda flerfamiljshus. Skatten kan leda till snedvridningar på bostadsmarknaden genom bl. a. väsentligt ökad fastighetsomsättning, vilket i sig inte torde vara önskvärt. Många fastigheter som inte är hyreshus kommer också att drabbas av avgiften, bl. a. bostadsrättslägenheter och lokalhus. Det här har tidigare i dag behandlats utförligt i en debatt med anledning av ett betänkande från civilutskottet. Den socialdemokratiska talesmannen i civilutskottet, Oskar Lindkvist, sade då att hyreshusavgiften nu är tillbaka, men utformad av den socialdemokratiska regeringen. Det gör den verkligen inte bättre. Förslaget bör därför avslås.

Den extra skatt på vattenkraft som föreslås får en bakvänd regionalpolitisk effekt, eftersom vattenkraften finns i norra och mellersta Sverige och i

huvudsak ägs av basindustrier, verksamma i dessa delar av landet. Sysselsättningen och investeringsviljan i dessa företag kommer obönhörligen att påverkas, och ökad arbetslöshet i de här regionerna blir ett troligt resultat. Effekterna av den extra skatten på vattenkraft motverkar ekonomisk-politiska och energipolitiska mål. Detta kommer senare i den här debatten att behandlas av Karl Björzén.

Herr talman, mot bakgrund av det anförda yrkar jag bifall till reservationerna 1, 2, 4, 5, 6, 14 och 17 som fogats till skatteutskottets betänkande.

Anf. 119 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! Jag skall bara i korthet bemöta Bo Lundgren. Han har här gjort samma svartmålning av konsckvenserna av skattereformen som vi har hört tidigare när det gäller andra frågor på skattepolitikens område. Jag tror att det skulle vara ganska värdefullt att avvakta och se resultatet innan man gör en sådan svartmålning. Varken Bo Lundgren eller jag vet exakt hur utvecklingen blir under kommande år. Om han hade lyssnat till vad jag sade, skulle han erinra sig att jag när det gäller frågan om vad som skall ske med basenheten för 1984 resp. 1985 framhöll att vi får avvakta vad som kommer att ske på den punkten.

Anf. 120 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Utan att föra någon längre debatt med Stig Josefson kan jag ändå konstatera att hade vi haft fullt inflationsskydd hade vi aldrig fått denna problematik. Då hade inflationsökningen till följd av devalveringen automatiskt lett till förändringar av basenheten.

Jag gör ingen svartmålning. Vi kan konstatera att inflationen under den mätperiod som gäller skalån för 1984 blir väsentligt högre än 5,5 %. Då får vi tyvärr de här effekterna.

Jag tror naturligtvis inte att vare sig centern eller folkpartiet är intresserade av att det skall bli så. Jag har snarare en viss känsla av att socialdemokraterna är det. Höjda skatter ligger i deras ideologi. Men jag välkomnar naturligtvis om vi inför behandlingen av skatteskalorna för 1984 kan enas om justeringar så att inflationsskyddet i realiteten finns kvar.

Anf. 121 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! Vad jag reagerade emot var att Bo Lundgren med så stor bestämdhet talar om vad som skall bli. Där emellan stack han in antaganden – att inte löneavgifterna avräknas, att inflationen blir den och den. Man får intrycket att det är helt klart att utvecklingen blir så, men om man lyssnar intensivt finner man en mängd reservationer.

Jag tror det vore värdefullt om ni inte här – som ni gjort från er sida vid andra tillfällen – piskar upp en stämning som inte har någon större saklig underbyggnad.

Anf. 122 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Det är ganska många saksåkl som talar för de siffror jag redovisat.

För det första visar all erfarenhet att löneavgiften inte kommer att avräknas annat än till så liten del att de effekter jag redovisat kommer att uppträda.

För det andra grundade jag beräkningarna på en inflationstakt 1983 av ca 12 %. Jag tror att såväl centern som folkpartiet ansluter sig till att det kan röra sig om den takten, plus eller minus 1 %, och ett par tre procentenheter lägre för 1984. Då får man dessa effekter.

Det är alltså sakligt ganska väl underbyggda beräkningar.

Anf. 123 RUNE CARLSTEIN (s):

Herr talman! Jag kommer i mitt inlägg att ägna mig åt skatteskalen, skattreduktionen för vissa sparformer samt kapitalbeskattningen.

I våras antog riksdagen ett förslag till skattereform att genomföras under de kommande tre inkomståren. Bakom reformförslaget återfanns, förutom socialdemokraterna, även centern och folkpartiet. Målet var att sänka marginalskatten till högst 50 % för huvuddelen av de heltidsarbetande inkomsttagarna. Förslaget innebar också att värdet av underskottsavdragen skattemässigt begränsades till högst 50 % av avdragsbeloppet.

Beslutet innebär en ändring av inflationsskyddet genom att uppräkningsen av basenheten för de tre åren fastställdes till 7 300, 7 700 resp. 8 100 kr.

Förslaget i den nu behandlade propositionen, som utskottsmajoriteten ställt sig bakom, innebär ingen annan ändring i förhållande till den under våren beslutade skatteskalen för 1983 än att uttaget i inkomstskikten 8–12 basenheter sänks med ytterligare 1 procentenhet.

Man kan givetvis, som Stig Josefson gjorde här, beklaga att det inte gick att hålla sig strikt till den tidigare uppgörelsen. Men vi har sökt nå fram till en sådan lösning att det skulle underlätta för arbetsmarknadens parter att nå fram till en uppgörelse. Då har vi kommit fram till att den lösning vi föreslår är bättre än en uppräkningsen av basenheten.

Vi är väl medvetna om att det här förslaget endast ger en viss kompensation för devalveringens effekter och att det leder fram till reallöneminskningar för löntagarna. Men om vi skall säkerställa de positiva effekterna av devalveringen, är den här lösningen en tvingande nödvändighet. Om man går vidare med kompensation för devalveringen genom att räkna upp basenheten eller, som moderaterna föreslår, antar den skatteskala som moderaterna presenterade under vårriksdagen och dessutom slopar underskottsavdragsbegränsningen, skulle det få sådana fördelningspolitiska konsekvenser att de enligt vår uppfattning under inga förhållanden kan accepteras. Var och en kan ju föreställa sig hur avtalsrörelsen skulle gestalta sig, om ett sådant förslag vann riksdagens bifall.

Bo Lundgren ägnade sig här åt att bl. a. göra en uppräkningsen av de förslag till skattejusteringar som den socialdemokratiska regeringen lagt fram. Det gjorde han mycket effektivt. Men jag skulle, Bo Lundgren, kunna göra en

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

uppräknig av alla de skattejusteringar och skattehöjningar som ekonomiminister Gösta Bohman gjorde under de år han hade ekonomiministerposten. Jag kan försäkra Bo Lundgren att den listan skulle bli mycket längre än den Bo Lundgren lyckades presentera här. Vi måste ju se till att göra de justeringar som är angelägna. Var och en får svara för att sådana justeringar sker. Vi har vår mening och filosofi om hur skattebördorna skall fördelas i det här landet, och vår uppfattning stämmer inte med den som Bo Lundgren företräder – det är bara att konstatera att så är fallet.

Jag yrkar avslag på de förslag som är framförda i reservationerna 1–7.

Sedan skall jag säga något om skattereduktion. Den frågan har ju varit uppe till diskussion här tidigare. Det framgick därvid att man har en skattereduktion på 20 % för skattefondssparande i bank. Man får 30 % skattereduktion för det s. k. aktiefondssparandet. Detta innebär en skattereduktion på maximalt 960 kr. för banksparende och 2 160 kr. för aktiefondssparande. Till detta kommer viss skattebefrielse för ränteinkomsterna på banksparende. Vi föreslår nu att dessa frikostiga skatterabatter skall sänkas med 10 procentenheter. I borgerliga motioner, liksom i den motsvarande reservationen, redovisas att dessa sparformer har nått en betydande omfattning, vilket inte kan bestridas. Men de kostar också skattebetalarna betydande belopp, pengar som alla de som inte har möjligheter att spara får stå för. Det finns enligt vår mening såväl från besparingssynpunkt som från fördelningspolitiska synpunkter goda skäl att begränsa dessa förmåner.

Jag hajade till när jag satt i min bänk och lyssnade på Knut Wachtmeisters anförande, och han sade att den här sparformen har en "låginkomstprofil". Knut Wachtmeister menar tydligen att detta är någonting för låginkomsttagarna att satsa på. Knut Wachtmeister vet tydligen inte hur låginkomsttagarna har det i det här landet efter sex års borgerligt regerande. Jag kan försäkra att det finns ingen chans för den som är låginkomsttagare att få 600 kr. över i månaden att sätta in på ett aktiefondskonto. Man kämpar hårt för att få pengarna att över huvud taget räcka till för nödvändiga utgifter. Däremot får man skattevägen vara med och betala för dem som har möjligheter att flytta över pengar från ett konto till ett annat och se till att de får denna skatteförmån.

Jag yrkar avslag på reservation nr 9.

Förslaget i proposition 50 vad gäller förmögenhetsbeskattningen innebär att förmögenhetsskatten för fysiska personer höjs med 0,5 procentenheter i alla skikten av skatteskalen.

Förmögenheter under 400 000 kr. blir såsom hittills skattefria. För förmögenheter mellan 400 000 och 600 000 kr. blir skatteuttaget 1,5 %. Skattesatsen höjs därefter successivt upp till 3 %.

Detta förslag innebär att skatten på en förmögenhet av 600 000 kr. ökar från nuvarande 2 000 kr. till 3 000 kr. Uppgår förmögenheten till 1 milj. kr. ökar skatten från 9 000 till 12 000 kr. Uppgår förmögenheten till 2 milj. kr. ökar skatten från 30 000 till 38 000 kr.

De borgerliga partiernas företrädare i utskottet har enats om att avstyrka

den föreslagna skärpningen av förmögenhetsskatten. De finner det inte rimligt att nu ta ut en högre skatt än den som fastställdes 1970 för motsvarande realvärden. Vi som företräder utskottsmajoriteten finner det rimligt att i det besvärliga läge som vårt land nu befinner sig i, då man kräver långtgående insatser av alla invånare, även de välbärgade medborgarna måste ställa upp efter bärkraft. Vi tycker att det är en rimlig höjning av förmögenhetsbeskattningen. Jag yrkar därför avslag på reservation 11.

Även när det gäller arvs- och gåvobeskattningen sker en viss skärpning. De skattefria grundavdragen behålls oförändrade. Detta innebär 50 000 kr. för make, 25 000 kr. för annan i klass I, 5 000 kr. i klass II och III samt 2 000 kr. vid gåvobeskattning. Dessa belopp skall alltså inte beskattas. På skattepliktiga lotter därutöver höjs arvsskatten med högst 7 procentenheter i klass I, som avser efterlevande make eller barn. I klass II, som avser övriga arvs- och gåvotagare, skärps skatten med högst 5 procentenheter. Vi anser att de föreslagna skatteskarvningarna är fullt acceptabla, och jag yrkar därför avslag på reservation 12.

Herr talman! Jag vill till sist yrka bifall till samtliga punkter i utskottets hemställan.

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 124 BJÖRN MOLIN (fp) replik:

Herr talman! Rune Carlstein utgick från löntagarnas situation och svårigheterna att genomföra nästa års avtalsrörelse. Jag tror det är riktigt att man beaktar dessa förhållanden. I och för sig underlättas dock inte avtalsrörelsen av det beslut om en höjning av momsens som kammaren fattade tidigare i dag efter diverse nattliga turer. Hade man haft en verklig önskan att undvika stora prishöjningar under 1983 för att därigenom kunna underlätta avtalsrörelsen, hade det bästa varit att avstå från momshöjningen.

Det är uppenbart – det medgav även Rune Carlstein – att regeringens förslag innebär en otillräcklig kompensation för den ökade inflationen när det gäller den statliga inkomstskatten. Vi från folkpartiet är besvikna över att socialdemokraterna inte till 100 % stod fast vid skatteöverenskommelsen. Det hade vi räknat med. Det skall jag inte dölja. Om socialdemokraterna hade stått fast vid skatteöverenskommelsen, hade vi i dag inte behövt diskutera frågan om en höjd basenhet. Då hade man haft ett tillfredsställande inflationsskydd.

Jag vill fråga Rune Carlstein: Vad var så viktigt att ni ansåg er tvungna att gå ifrån intentionerna i skatteöverenskommelsen med mittenpartierna?

Sedan är det helt klart, som jag ser det, att det måste ske justeringar av skatteskalorna 1984 och 1985. Exakt hur det skall ske är svårt att bedöma, innan man ser inflationstakten. Men jag har också sagt att väldigt mycket talar för att indexreglering av skatteskalorna skulle vara en ändamålsenlig metod.

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Anf. 125 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Rune Carlstein sade att det under Gösta Bohmans tid som ekonomiminister höjdes många skatter. Det är rätt. Men det sänktes också skatter – det är sällan det förekommit under socialdemokratisk tid, utom möjligtvis när oppositionen mer eller mindre tvingat socialdemokraterna att göra det. Det hände i fråga om momsens 1974, om jag inte tar alldeles fel.

Men den uppräknig som socialdemokraterna excellerade i under valrörelsen omfattade mest höjningar som vi var överens om – av skatten på sprit, vin, tobak och bensin, utjämningskatten på biskvier och wafers, chokladskatten och en del andra sådana saker. Vi sänkte under den tiden den allmänna arbetsgivaravgiften och avskaffade den slutligen helt för att förbättra konkurrensläget för svenska företag.

Totalt sett hade skattetrycket, som steg fram till 1976, stoppats upp och var i stort sett oförändrat mellan 1976 och 1982. Nu kommer det återigen att stiga. Det är den stora skillnaden mellan socialdemokratisk skattepolitik och sådan som förts av oss moderater och såvitt jag förstår också av de andra borgerliga partierna.

Rune Carlstein talade om skattejusteringar. Det är på samma sätt som med avgifter. Man talar om hyreshusavgift i stället för hyreshusskatt och om andra avgifter som man vill införa. Nu säger Rune Carlstein att man skall göra skattejusteringar när det i själva verket rör sig om skattehöjningar på flera miljarder.

Jag skulle vilja veta, Rune Carlstein, hur det kan komma sig att man underlättar avtalsrörelsen genom en devalvering som i sig leder till prisökningar som urholkar reallönerna för människorna och man sedan låter de prisökningarna slå igenom i form av höjda skatter för samma människor, så att de får ytterligare reallönesänkningar. Vad är det som gör att det underlättar en avtalsrörelse, när heltidsarbetande industriarbetare får mindre kvar efter skatt än de annars skulle ha haft?

Anf. 126 TOMMY FRANZÉN (vpk) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men när kammarens sekreterare erinrade mig om att jag glömt att yrka bifall till motion 124 var jag naturligtvis tvungen. Härmed ber jag alltså att få yrka bifall till motion 124, men när jag nu har ordet kan jag inte nöja mig med denna simpla åtgärd utan måste också något beröra vad Rune Carlstein sade.

Han sade att skatteskalorna som socialdemokraterna har föreslagit underlättar avtalsrörelsen. Jag utgår ifrån att han gjorde den bedömningen vid en jämförelse med de borgerliga partiernas syn på skatteskalorna. Jag kan bara göra den kommentaren att jag är övertygad om att vårt förslag till skatteskalor skulle underlätta avtalsrörelsen mycket mer än både det socialdemokratiska och de borgerliga förslagen. I vart fall när det gäller de förbund som är anslutna till LO och TCO.

När nu riksdagen diskuterar förmögenhetsskatten, presenterar kvällspresen och även Stockholms-Tidningen en lista över de rikaste i Sverige. Erik

Wärnberg sade i går i en diskussion med mig att vpk:s förslag till förmögenhetsbeskattning är alldeles för långtgående. Enligt vårt sätt att se kan man inte påstå att vårt förslag till förmögenhetsbeskattning är speciellt farligt, inte så där våldsamt mycket farligare än det socialdemokratiska i varje fall.

Ett par av de största förmögenhetsinnehavarna, Märta Philipson och Birger Gustavsson, som har mellan 150 och 160 milj. kr. i förmögenhet, skulle med vårt förslag få en förmögenhetsskatt på 7 milj. kr. Det utgår jag ifrån att den som har en förmögenhet på 150 à 160 miljoner också bär. Det socialdemokratiska förslaget innebär en beskattning med 4,7 miljoner. Man kan ta en annan "de snabba klippens" man, nämligen Stikkan Andersson i ABBA, som redovisas ha en förmögenhet på 33 miljoner. Där skulle vårt förslag innebära ungefär 1,4 miljoner i förmögenhetsbeskattning, och det socialdemokratiska förslaget drygt 1,2. Det är en skillnad på ett par hundra tusen, vilket inte är så väldigt förödande. Men vårt förslag är definitivt mera fördelningspolitiskt riktigt.

Anf. 127 KNUT WACHTMEISTER (m) replik:

Herr talman! Låt mig först konstatera, Rune Carlstein, att socialdemokraterna i våras utfäste sig att helt avskaffa det värdesäkra lönsparandet. Varför har ni nu ändrat er, om det är så orättvist? Är det därför att ni inte vågar, eftersom över en miljon människor använder sig av den sparformen? Eller vad är skälet till att ni har ändrat er?

Rune Carlstein hajade till när jag sade att sparformen hade låginkomstprofil. Minimibeloppet är 75 kr. i månaden och maximibeloppet 600 kr., så det är ingenting för de stora kanonerna. Dessutom får avsättning ske blott från A-inkomst. Några bekymmer med att tvinga den enskilde att sätta av pengar till kollektiva fackföreningsfonder har jag aldrig hört att Rune Carlstein eller andra socialdemokrater haft.

Anf. 128 RUNE CARLSTEIN (s) replik:

Herr talman! Björn Molin undrar om höjningen av momsens underlättar avtalsrörelsen. Ja, skulle jag vilja svara. Det kan inte ha undgått Björn Molin under de dagar han har suttit här, att skälet till att vi ville höja momsens var att vi ville infria våra fyra vallöften. De innebär alltså att löntagarna slipper karensdagarna, man får en skälig ersättning när man är arbetslös, pensionärerna vet att de får ha kvar värdesäkring av sina pensioner och det kommer också att ges möjlighet att få ordning på barnomsorgen. Detta uppskattar löntagarna i det här landet. Skälet till att vi begärde en höjning av momsens var att vi skulle klara dessa vallöften. Därmed, Björn Molin, kan man med skäl påstå att momshöjningen underlättar avtalsrörelsen.

Sedan frågar Björn Molin vad det var som gjorde att skatteöverenskomsten tippade, så att man inte kunde klara den. I det första inlägget som Björn Molin hade här gav han en livfull skildring av de överläggningar som skedde för att klara skatteuppgörelsen. Jag drog då den slutsatsen att Björn Molin deltog i dessa överläggningar. Därför bör det vara lättare för Björn

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Molin än för mig att avgöra varför man inte kunde nå fram till en uppgörelse. Det vore bättre att klara ut med sig själv vad det var som gjorde att ni inte nådde fram till uppgörelsen.

Bo Lundgren säger att Gösta Bohman givetvis höjde en hel rad skatter under den tid han var ekonomiminister, men det var tobaksskatten, chokladskatten och litet sådant. Det var inte på det sättet, Bo Lundgren. Det var en rad andra skatter som justerades eller höjdes när Gösta Bohman var ekonomiminister.

Det är riktigt att arbetsgivaravgiften togs bort. Landets löntagare berövades åtskilliga miljarder genom det som de hade avstått i avtalsrörelsen. Genom ett borgerligt beslut med någon enda rösts övervikt plockade man sedan av dem pengarna och tillförde i stället arbetsgivarsidan dessa pengar. Detta skulle resultera i en förstärkning av det svenska näringslivet. Men vi har inte sett mycket av någon sådan förstärkning.

Anf. 129 BJÖRN MOLIN (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det var patetiskt när Rune Carlstein på min fråga, varför socialdemokraterna inte ansåg sig kunna fullfölja överenskommelsen till alla delar, i sin tur frågade mig om inte jag som var med om överenskommelsen visste det. Vi fick aldrig något besked vid överläggningarna. Vi har därför ställt frågor tidigare till både Olof Palme och Kjell-Olof Feldt och för den delen också till Erik Wärnberg, som var med.

Eftersom ingen vill svara på det här, skall jag göra en gissning. Jag tror att det för regeringen och den socialdemokratiska riksdagsgruppen var viktigare att vara Stig Malm och Sigvard Marjasin till lags än att stå fast vid ingångna överenskommelser.

Anf. 130 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Under den period när vi hade borgerlig majoritet i den här riksdagen genomfördes en hel åtgärder på skatteområdet. Man införde inflationsskydd i skatteskalen, så att man inte längre, som under de senaste åren med socialdemokratisk regering, automatiskt smyghöjde skatterna varje år. Man avskaffade den allmänna arbetsgivaravgiften för att bidra till att förstärka konkurrenskraften i Sverige och på det viset se till att det svenska näringslivet kunde sälja sina varor på marknader både hemma och utomlands. Man ville på det viset trygga sysselsättningen för de svenska löntagarna och också en sådan tillväxt att möjligheterna till löneökningar och reallöneökningar skulle förbättras.

När man genomför en politik som innebär att man skärper arbetsgivaravgifterna fram till år 1985, automatiskt höjer inkomstskatterna och höjer andra skatter som direkt eller indirekt leder till ökade kostnader för näringslivet och försämrade konkurrenskraft, då försämrar man näringslivets möjlighet att klara den uppgift som det har, att bidra till människornas sysselsättning och deras försörjning totalt sett. Det är detta som är så tragiskt med den socialdemokratiska politiken.

Jag skulle vilja fråga Rune Carlstein, som har det sista ordet i detta

replikskifte: Om man genomför en devalvering som i sig själv leder till höjda priser, vilka i sin tur urholkar reallönerna för de enskilda löntagarna, och om man låter de prisökningarna ytterligare urholka reallönerna genom automatiska skattehöjningar – vad är det som gör att dessa skattehöjningar, vilka medför att industriarbetaren har mindre kvar i lönekuvertet efter skatt, underlättar avtalsrörelsen? Kan Rune Carlstein förklara detta för mig och kammarens ledamöter?

Anf. 131 RUNE CARLSTEIN (s) replik:

Herr talman! Björn Molin tyckte att jag gav en patetisk skildring av vad som hade förekommit under överläggningarna. Ingenting går upp emot vad Björn Molin presterade i sitt första inlägg.

Jag vidhåller fortfarande att det är underligt att man deltar i en överläggning och efteråt inte vet varför man inte lyckats nå fram till några resultat. När det gäller de överläggningar som jag har varit med om och som spruckit ibland vet jag vad skälet är till att man inte nått fram till någon uppgörelse. Det brukar jag ta reda på.

Sedan till Bo Lundgren. Devalveringen har kommit till för att man bl. a. skall underlätta för svensk industri att bättre hävda sig på utlandsmarknader. Förhoppningsvis lyckas vi med att få en ökad sysselsättning i det här landet och därmed få ner arbetslösheten. Det som gör att löntagarna tror på det här, och att de finner sig i även reallönesänkningar, är att man helt enkelt har ett annat förtroende för den regering som nu sitter än vad man hade för de fyra regeringar som vi hade under de sex år som har gått. De regeringarna misslyckades i sin politik. Man fick uppleva en nedrustning av de sociala förmånerna. Nu har vi en regering som tar till vara arbetstagarnas intressen.

Jag sade i mitt tidigare inlägg att det betyder en hel del när man kan klara exempelvis karensdagarna eller arbetslöshetsförsäkringen. Löntagarna förstår att de har regeringen med sig och inte emot sig, som man upplevde under de sex år då bl. a. moderaterna fanns i regeringsställning.

Tredje vice talmannen anmälde att Bo Lundgren anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 132 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag skall tala om den föreslagna elskatten. Som reservanterna har anfört i reservation nr 17 vid skatteutskottets betänkande nr 15, är den särskilda skatten på viss elektrisk kraft ytterst betänklig, för att nu använda ett milt uttryck, från både industripolitisk och energipolitisk synpunkt. Jag vill göra ett tillägg till detta: Den har också mycket svåra regionalpolitiska verkningar, så svåra att jag har svårt att förstå att t. ex. en norrländsk riksdagsledamot kan godkänna den.

Först vill jag instämma i den kritik som framförts mot att ett så vittomfattande förslag, med återverkan på både den industriella utvecklingen och energiförsörjningen, inte blivit föremål för djupare analyser. Och att

skatteförslaget är djupverkande måste ha stått klart för dem som skrivit propositionen, för regeringen i dess helhet, för näringsutskottets majoritet som har tillstyrkt förslaget och slutligen för skatteutskottets majoritet.

Jag måste i detta sammanhang uttrycka min besvikelse över näringsutskottets lättvindiga behandling av en så viktig industriell och energipolitisk fråga. Jag känner inte igen det utskott som jag tidigare tillhört i många år, där energifrågorna på den tiden alltid fick en mycket grundlig och objektiv analys just genom att vår energipolitik har stark inverkan på många samhällsområden och också omfattar långa tidsperspektiv.

Låt mig peka på några direkta felaktigheter i förslaget. Den föreslagna energiskatten presenteras som ett slags övervinstskatt. Det är felaktigt. Den är en ren produktionsskatt – den slår blint åt många håll. Den slår mot hushållen, den lägger ytterligare börda på industrin och den går rakt emot de mål för vår energiproduktion som riksdagen tidigare angivit. Riksdagen har nämligen tidigare uttalat att vattenkraften måste utnyttjas i största möjliga utsträckning.

Skatten innebär vidare att det blir svårare att finansiera ytterligare vattenkraftsutbyggnad. Energiskattekommitténs experter har arbetat med olika beskattningsmodeller för s. k. övervinster på vattenkraft. Den modell som de särskilt varnade för är den som är föreslagen i propositionen. Den modellen beskattar nämligen kraftverksägare utan överskott lika hårt som dem som har ett betydande överskott.

Efter denna mera summariska genomgång med anmärkningar, vill jag nu granska förslaget om elskatt ur regionalpolitisk synvinkel.

De största vattenkraftverken ligger i våra glesbygdslän, och då främst i Norrland. Av den årliga produktionen på 58 TWh av elkraft producerad vid våra vattenkraftverk i Sverige, produceras 40 TWh i de norrländska kraftverken. Av de norrländska kraftverksanläggningarna är ca 88 % byggda före 1973 och kommer alltså att beskattas genom den nya energiskatten.

Det finns också en strukturell särart på de norrländska vattenkraftsanläggningarna; deras kraftproduktion är till betydande del integrerad med den norrländska industriproduktionen. Den filosofi som legat bakom denna samordning mellan kraftproduktion och industriproduktion i Norrland har varit, att industriföretagen känt det som en trygghet att kunna klara elförsörjningen själva. Genom att man har en betydande och energikrävande tung processproduktion är förbrukningen särskilt stor, och man har velat försäkra sig om en relativt billig elkraft. Denna billiga elkraft är inordnad i ett konkurrensmönster där det gäller att ha ett pris som gör varan säljbar.

Följande siffror belyser i pengar räknat hur den nya energiskatten slår mot olika företag: Stora Kopparberg 80 milj. kr. per år, Billerud-Uddeholm 39 milj. kr., Graningeverken 33 milj. kr., Korsnäs 16 milj. kr., MoDo 12 milj. kr., Holmens Bruk 7 milj. kr. och Boliden 6 milj. kr. per år.

För de av stålkrisen drabbade orterna Avesta, Fagersta och Sandviken betyder "påbrödet" av den föreslagna energiskatten ca 30 milj. kr. I detta sammanhang vill jag också påpeka att det inte bara är de stora börsnoterade företagen som drabbas av den nya elskatten. Även mindre företag har satsat

på samma integrering, och mot dessa slår skatten särskilt hårt.

Ett exempel på detta är kiselfabriken i Ljungaverk. Kiselfabriken kan hävda sig på marknaden därför att den tar sin elkraft från eget vattenkraftverk. Införs den nya skatten, fördyras tillverkningen i Ljungaverk med 280 kr. per ton. Det gör att det blir omöjligt att sälja kisel. Om fabriken i Ljungaverk måste läggas ned, förlorar 150 anställda sina jobb. Det finns fler exempel av det slaget.

En del Norrlandskommuner har varit förutscende nog att själva satsa på en utbyggnad av vattenkraften. Skellefteå och Umeå är sådana kommuner. De har därmed skaffat sig ett instrument för att stötta företagsamheten inom resp. kommun. För Skellefteå kommun kostar den nya elskatten 35 milj. kr. per år. Det är ett mycket stort belopp för en kommun som redan är trängd på grund av en växande arbetslöshet.

Från norrländskt håll har man börjat resa krav på att landsändan skall få mera av de rikedomar som vattenkraften producerar åt det svenska folkhushållet. Av de 40 TWh elkraft som de norrländska vattenkraftsstationerna producerar, förbrukas ca hälften, eller 20 TWh, i Norrland, medan resten exporteras till andra delar av landet. Vi norrlänningar får vara med och betala distributionen av elkraften söderut via de väldiga ledningsnäten; påslaget rör sig om 7–8 % av kostnaden för elströmmen. Men då det gäller andra energislag som exporteras upp till Norrland får norrlänningen betala fraktkostnaden i form av ett högre pris på energin, och vid export söderut av elkraft får norrlänningen också betala. Det kan inte vara rättvist att sådant ojämnt förhållande kvarstår.

Med den nya elskatten förstärker nu den socialdemokratiska regeringen orättvisorna gentemot Norrland. Den norrländska industrin får sämre konkurrenskraft. Det blir än svårare för företagen att överleva genom att regeringen kapar fördelarna med en naturresurs som finns i Norrland. Är det inte en galen ordning att först slå undan benen på det norrländska näringslivet och sedan komma farande med kortsiktigt verkande stöd, som tillåter s. k. konstgjord andning under en kort tid, innan stillheten lägger sig över de tidigare livaktiga bruksorterna?

Den föreslagna elskatten står helt i strid med regeringens uttalade målsättning att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft och att få hjulen att snurra vidare.

Herr talman! Mot den allvarliga bakgrund som jag tecknat i mitt anförande och som alla kännare av norrländska förhållanden kan skriva under, är det närmast cyniskt av skatteutskottets majoritet att skriva följande i sitt betänkande: "Att konsekvenserna av beskattningen för de enskilda producenterna och förbrukarna kan vara svåra att överblicka bör enligt utskottets mening inte vara något avgörande hinder."

Osäkerheten beträffande hur elskatten slår utgör alltså inget hinder när det gäller att införa denna. Konstaterandet talar för sig självt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 17 vid skatteutskottets betänkande nr 15.

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Anf. 133 KARL BJÖRZÉN (m):

Herr talman! Jag tänkte också uppehålla mig vid förslaget om en ny särskild punktskatt på vattenbaserad elektrisk kraft och särskilt vid reservation 17, som nyss berörts av Rune Ångström, och de särskilda yttrandena 4 och 5 i skatteutskottets betänkande.

Proposition 50 innehåller på första sidan som vanligt en sammanfattning under rubriken Propositionens huvudsakliga innehåll. Om man läser den finner man inte ett enda ord om detta förslag till ny skatt på vattenkraft. Senare i propositionen kan man finna att man har räknat med att den nya skatten skall ge inkomster på över 1 miljard på över ett år. Som utskottet visat i sitt betänkande kommer inkomsten inte att bli så stor, eftersom det är fråga om en avdragsgill kostnad. Men det rör sig i alla fall om flera hundra miljoner kronor, och man kan fråga sig om det inte är symptomatiskt för det skattehöjningsglada parti som nu har regeringsmakten att en ny punktskatt, som kanske ger mellan 0,5 och 1 miljard, inte ens är värd att tas med i sammanfattningen i propositionens innehåll.

Propositionen fortsätter sedan med en redogörelse för det ekonomiska läget och motiven för en omläggning av den ekonomiska politiken. Man anger vissa motiv för och syften med en lång rad förslag, främst på skatteområdet. Man talar om att mobilisera hela nationen och alla våra resurser i kampen mot arbetslösheten, man talar om att stimulera till ökning av investeringarna, i synnerhet inom industrin, osv.

Att man i det sammanhanget inte har med ett enda ord om den föreslagna skatten på vattenbaserad elkraft är kanske inte så underligt – effekten av en sådan skatt motverkar definitivt de goda syften som man har nämnt, och den motverkar också det grundläggande energipolitiska mål som riksdagen har beslutat om, nämligen att prioritera en minskning av oljeberoendet, vilket inte gör saken bättre – inte heller att de regionalpolitiska mål som riksdagen har beslutat om och som Rune Ångström har talat om nyss motverkas.

Var kommer då det här skatteförslaget in? Jo, om man bläddrar vidare i propositionen finner man i avsnittet Skattepolitiken själva förslaget, utan kommentarer och instoppat i ett stycke som handlar om den statliga inkomstskatten och ett påstått behov av att justera reformen för 1983 på grund av den nyligen genomförda devalveringen på 16 % – en något överraskande placering. Man kan fråga sig om man velat gömma undan förslaget på något ställe där det inte skall vara så lätt att hitta det.

Bläddrar man vidare i propositionen kommer man till bil. 2. och där finns över två sidor som handlar om skatt på viss elektrisk kraft. I det inledande stycket kanske man finner förklaringen till att förslaget har blivit så olyckligt:

”Vattenfallsverkets prissättning av elektrisk kraft grundas f. n. på långsiktig marginalkostnad, vilket innebär att senast tillkomna produktionsanläggningar blir bestämmande för tariffnivån. Verkets prissättning har kommit att uppfattas som vägledande vid andra företags prissättning på elektrisk kraft. Eftersom produktionskostnaden i nyligen uppförda elproduktionsanläggningar ligger betydligt över den i flertalet vattenkraftstationer

uppkommer härigenom stora överskott i de företag som huvudsakligen producerar vattenkraft, framför allt om produktionen till stor del sker i äldre anläggningar.”

Detta – som måste vara grunden för det socialdemokratiska förslaget – stämmer faktiskt inte med verkligheten.

Häromdagen läste jag en temabilaga till det senaste numret av tidningen Vi i Vattenfall som hette Vi och vår ekonomi. I den säger Vattenfalls ekonomidirektör som svar på en fråga: ”Elpriset sätts så att några vinster inte uppstår. Samtidigt måste verksamheten ses i ett långt perspektiv.”

Detta är någonting annat än det man byggt förslaget i propositionen på. Att det är Vattenfalls ekonomidirektör och inte propositionsförfattaren som här har rätt kan man få bekräftat i betänkandet Pris på energi (SOU 1981:69). Där slås fast att högspänningstarifferna sedan 1978 är baserade på råkraftsleverantörernas genomsnittliga kostnader.

Energiskattekommittén har vidare lämnat sitt slutbetänkande, som har remissbehandlats. Det innehåller inte något förslag beträffande s. k. övervinstskatt på vattenkraft, men man har pekat på svårigheterna att åstadkomma en sådan.

Om regeringen inte hade haft så bråttom med att lägga fram det här förslaget, hade vi fått möjlighet att göra en samlad bedömning av energibeskattningen i dess helhet. Då kanske en del av olyckorna hade kunnat undvikas. Det förslag som nu föreligger får nämligen många negativa effekter, som på grund av bristande beredning faktiskt inte har kunnat bedömas i sin helhet.

I reservation nr 17 från moderaterna och folkpartisten i utskottet har vi understrukt att det här inte är fråga om en vinstskatt, utan om en ren produktionsskatt. Den slår lika hårt mot alla kraftproducenter, vare sig de har någon vinst eller inte. De företag som drabbas av skatten berövas i motsvarande mån möjligheterna till sådana industriinvesteringar som regeringen i andra sammanhang påstår sig vilja främja. Skatten motverkar särskilt utbyggnaden av vattenkraften, och förslaget kan därför sägas stå i direkt strid mot de energipolitiska strävandena att minska oljeberoendet.

Vi påpekar vidare att bland de modeller för beskattning av s. k. övervinster på vattenkraft som energiskattekommitténs experter konstruerat har regeringen faktiskt valt den modell som experterna ansett vara den minst rättvisa.

Vid utskottsbehandlingen har man förordat förändringar, som enligt vår uppfattning leder till avsevärda förbättringar. Bl. a. har förordats att man i beskattningshänseende skall bortse från en rad mindre kraftverk och att man skall höja gränsen för skattskyldighet. Det ser vi som en förbättring, men vi anser att de korrigeringar som är gjorda i utskottet inte kan uppväga de ekonomiskt negativa verkningarna för industrin i allmänhet och för de särskilt energikrävande basindustrierna i synnerhet. Därför ställer vi oss bakom de motionsvis framförda yrkandena om avslag på propositionen i denna del.

Av de särskilda yttranden som vi har lämnat handlar det första om vem

som kommer att få betala kalaset. Det sägs i propositionen att vattenkraftsskatten i princip inte skall vältras över på konsumenterna. På grund av det sätt på vilket prissättningen sker i fråga om råkraft hävdar vi att följden på något längre sikt ändå blir en övervältring på konsumenterna. I det andra särskilda yttrandet har vi tagit upp frågan om vad den föreslagna skatten har för inverkan på den konkurrensutsatta industrin, som måste uppnå en viss konkurrenskraft gentemot konkurrenterna i utlandet. Det är i det sammanhanget naturligtvis viktigt vad man har för total skattebelastning på energisidan. Vi rekommenderar därför – både av konkurrens- och sysselsättningskäl – att regeringen skall bibehålla minst nuvarande möjligheter att tillgripa nedsättning av den allmänna energiskatten när svaga konjunkturen eller sysselsättningspolitiska skäl i övrigt kan göra det angeläget.

Anf. 134 BO FORSLUND (s):

Herr talman! När socialdemokraterna i folkomröstningen för drygt två år sedan krävde beskattning av övervinsterna i vattenkraftsproduktionen, var detta ett i högsta grad energipolitiskt framsynt krav. Vi kunde se tillbaka på kraftigt stigande priser vid affärer i vattenkraftsanläggningar – affärer som i långa stycken påminde om spekulation i fastigheter. Och det var ju ingalunda ägarna av kraftföretagen som genom snille och hårt arbete åstadkommit denna kraftiga värdestegring. Nej, den hängde huvudsakligen samman med samhällets oljeersättningspolitik och de stadigt stigande oljepriserna. Det är självklart för oss socialdemokrater att förhindra en spekulation som är till skada för samhällets energipolitik, konsumenterna och den tillverkande industrin.

En grundläggande socialdemokratisk inställning är att vår energiförsörjning skall utformas utifrån våra behov av energi – inte utifrån vissa spekulationsintressen. Den inställningen, liksom beredvilligheten att följa upp folkomröstningens resultat, delades i vart fall tidigare av de båda mittenpartierna.

Därför borde samstämmigheten vara större i fråga om införandet av denna övervinstbeskattning. Men de borgerligas entusiasm är lika liten nu som den var under deras regeringstid. Då tog det den borgerliga regeringen sex månader att utfärda tilläggsdirektiv om övervinstbeskattningen till energiskattekommittén – trots att förslaget kom från centern och folkpartiet.

Har de borgerliga det tidsperspektivet på regeringsarbetet, förstår jag att de blev överraskade av att det socialdemokratiska förslaget kom så snabbt. Det kan emellertid inte ha kommit som en överraskning för någon annan. Tankegångarna är som sagt inte nya. De framfördes under folkomröstningen, och i opposition har socialdemokraterna i flera motioner krävt införandet av en övervinstskatt på vattenkraft.

Grundtanken i det förslag som nu har lagts är alltså att övervinster i vattenkraftsproduktionen skall dras in till samhället för att nyttjas i produktiva investeringar. Skatteutskottets majoritet hälsar därför förslaget med tillfredsställelse och ser det som ett av stegen när det gäller att följa upp resultatet av folkomröstningen.

Regeringen föreslår en övervinstbeskattning av äldre vattenkraft. Den skall utformas som en fast avgift räknad på medelårsproduktion. För vattenkraft utbyggd före 1973 föreslås en avgift på 2 öre per kilowattimme och 1 öre per kilowattimme för vattenkraft utbyggd mellan 1973 och 1977. På vattenkraft utbyggd efter 1977, på pumpkraftverk och minikraftverk under 100 kilowatt utgår ingen avgift.

För att avgifterna skall drabba producenterna och inte vältras över på konsumenterna, får statens pris- och kartellnämnd i uppdrag att övervaka elpriserna.

Det finns givetvis många synpunkter på hur en sådan här beskattning skall utformas. Utskottet utesluter inte att lagförslaget kan behöva kompletteras på vissa punkter när man genom den praktiska tillämpningen fått vidgade erfarenheter. Vi anser dock att förslaget har stora fördelar genom den enkla utformningen. På några punkter har vi emellertid föreslagit förändringar. Det gäller dels de mindre kraftverken, dels behovet av en dispensregel.

I regeringförslaget skulle kraftverk med en effekt på högst 100 kilowatt undantas från beskattning.

I flertalet motioner i frågan som utskottet behandlat krävs undantag för de mindre kraftverken upp till en effekt av 1 500 kilowatt. Också näringsutskottet har ansett att gränsen bör sättas vid 1 500 kilowatt. Motiven för att höja gränsen är dels den låga lönsamheten i minikraftverken, dels att övervinsterna i dessa inte kommer att bli särskilt stora.

Skatteutskottet gör i den här frågan samma bedömning som näringsutskottet och anser alltså att kraftverk med en effekt av högst 1 500 kilowatt bör undantas från beskattningen.

För att eliminera tröskeeffekten vid effekter över 1 500 kilowatt föreslår vi en avtrappningsregel som reducerar skatten vid effekter på upp till ca 1 500 kilowatt. Dessa effekter leder till att dessa kraftverk endera inte betalar någon skatt alls eller betalar mycket små belopp.

Vi vill i detta sammanhang föreslå att riksskatteverket får rätt att tillåta årsredovisning från de kraftverk där den skattepliktiga kraften inte kommer att överstiga 10 miljoner kilowatt per år. Højningen av effektgränsen tillsammans med avtrappningsregeln beräknas minska skatteinkomsterna med 30–35 milj. kr.

Näringsutskottet har pekat på behovet av en dispensregel. Den skulle kunna tillämpas vid vissa synnerligen energikrävande tillverkningsprocesser och när en industrikoncerns fortsatta verksamhet hotas och om sysselsättningen på en viss ort kommer i fara genom skattens införande.

Skatteutskottet har självfallet förståelse för dessa synpunkter, men vi anser att åtskilliga skäl talar mot att införa alltför stora möjligheter till skattelättnader genom en dispensregel.

Skatteinstrumentet bör inte användas som ett industri- eller regionalpolitiskt medel med hänsyn till den uppenbara risken för konkurrensnedvridningar. Inom koncerner med mångskiftande verksamhet leder dispensmöjligheten till frestelsen att hota med nedläggning av sådana verksamheter som drivs med egenproducerad vattenkraft. Därför föreslår utskottet att det

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

införs endast en begränsad möjlighet för regeringen att nedsätta eller befria från skatt om synnerliga skäl föreligger.

Sådana skäl skulle enligt utskottets mening främst kunna åberopas av förbrukare av s. k. processkraft för tillverkning av produkter, vilkas försäljningsvärde bestäms av världsmarknadspriserna. Med hänsyn till att elförbrukningen ofta utgör den väsentligaste råvarukostnaden för sådana produkter skulle produktionen uppenbarligen äventyras om den bygger på egenproducerad vattenkraft.

Som jag sade tidigare är det enligt vår mening inte uteslutet att lagförslaget kan behöva kompletteras på några punkter när man genom den praktiska tillämpningen fått ytterligare erfarenheter.

Herr talman! Utskottets borgerliga ledamöter har reserverat sig. Några av de skäl som framförts är att skatten skulle minska investeringsviljan och allra helst viljan att investera i ny vattenkraft.

Som jag sagt tidigare bör inte skatteinstrumentet användas i industripolitiskt och regionalpolitiskt syfte med hänsyn till den konkurrenssnedvridande effekten. Men vi är i och för sig intresserade av att samhället har kontrollen över vattenkraften. Många av de affärer i äldre vattenkraft som hittills gjorts har ju inte tillförsäkrat företagen en billigare kraft utan snarare ökat elpriserna genom det mycket höga pris man fått betala för främst äldre kraftverk. Skall de pengarna förräntas på ett godtagbart sätt, kan det bara ske genom höjt elpris eller genom förväntningar om ännu högre framtida försäljningspriser på kraftanläggningar. De pengar som satsats vid köp av befintliga anläggningar skulle dessutom alternativt ha kunnat användas för en utbyggnad av vattenkraft. De affärer som hittills har förevarit och de som vi kan vänta om inget görs nu motverkar således snarare en utbyggnad av vattenkraft och därmed en ökad sysselsättning.

I övrigt anser jag att utskottets förslag – dels höjning av effektgränsen för små kraftverk, dels dispensreglerna – tillmötesgår motionärernas synpunkter i långa stycken.

Jag vill därför säga till Rune Ångström och Karl Björzén att det är obestridligt att elproduktion i äldre vattenkraftverk medför stora ekonomiska fördelar för elproducenterna. Det framgår inte minst av den kraftiga prisutvecklingen vid försäljning av andelar i äldre vattenkraftstillgångar. Försäljningssumman har i många fall inte stått i rimlig proportion till det verkliga värdet. Det har för kapitalägarna inneburit kortsiktiga och höga vinstdispositioner, som i ringa mån har kommit samhället till del.

Om det skatteinstrument som beskrivs i propositionen ändå skulle vara ett trubbigt instrument, är det inget som hindrar att man gör en översyn. Det förslag som nu föreligger torde dock innehålla den bästa av olika möjliga metoder.

Med detta yrkar jag, herr talman, bifall till utskottets hemställan och således avslag på reservationerna.

Anf. 135 RUNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Bo Forslund sade ingenting om påpekandet att skatten främst slår mot Norrland. I mitt anförande talade jag om att 40 TWh av de totalt 58 TWh som vi producerar i Sverige kommer från de norrländska kraftverken. Av dessa har 88 % tagits i bruk före 1973 och drabbas alltså av elskatten. Detta är således en skatt vars verkningar blir svårast för den svagaste regionen i landet.

Jag har givit exempel på vad elskatten kan betyda i ökade kostnader för företag som har integrerad vattenkraft och annan industriell produktion. Bo Forslund sade inte ett ord om dessa verkningar och vad de betyder för sysselsättningen i de norrländska länen och i övriga glesbygdslän i landet som har vattenkraft. Så t. ex. måste Stora Kopparberg i utsatta delar permittera folk. För företag i Avesta, Fagersta och Sandviken betyder den här elskatten ett inkomstbortfall på 30–35 milj. kr.

Bo Forslund hade inga tröstens ord till exempelvis Skellefteå kommun, som har varit förutseende nog att själv bygga ut vattenkraften. Därigenom har kommunen kunnat erbjuda ström åt lokaliseringföretag till relativt låga priser. Det har inneburit att även konsumenterna i Skellefteåområdet har kunnat få billig vattenkraft och billig elström. Jag upprepar att det för Skellefteå innebär ett bortfall på ca 35 milj. kr. Bo Forslund vet nog att Skellefteå tillhör de kommuner där sysselsättningen f. n. är svag och där alla insatser för att klara denna bör göras. De här 35 miljonerna hade kunnat användas i den verksamheten och hade inte behövt komma i fråga för en skatt som den här.

Anf. 136 KARL BJÖRZÉN (m) replik:

Herr talman! Med anledning av att Bo Forslund vände sig till Rune Ångström och mig och särskilt påpekade att ägare av äldre vattenkraftverk har haft stora vinster vill jag framhålla att vi inte förnekar att goda vinster har kunnat noteras av sådana företag. Detta är också nödvändigt med tanke på hur prissättningen på råkraftsmarknaden fungerar och vad det leder till på investeringssidan. Eftersom man sätter priserna på basis av genomsnittskostnaderna och inte på basis av marginalkostnaderna, dvs. kostnaderna för nya anläggningar, måste den som bygger ett nytt kraftverk räkna med att det tar mellan fem och tio år, innan man kan uppnå lönsamhet på investeringen. Det krävs en hög grad av självfinansiering. Att göra sådana investeringar med enbart lånade medel leder till en helt hopplös situation. Naggas de här vinsterna i kanten, kan det leda till att de privata investeringarna på vattenkraftssidan helt upphör, så att det bara blir Vattenfall som har praktiska möjligheter att göra investeringar på detta område.

Anf. 137 BO FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Rune Ångström sade att skatten slår hårdast mot Norrland. Det är helt riktigt, som Rune Ångström säger, att de flesta kraftverken ligger i Norrland. Men jag tycker att det hade varit riktigt om Rune Ångström talat om vilken vinst vattenkraften i Norrlandslänen ger dem som äger vatten-

kraften. Om detta sade han inte ett ord. Däremot talade han om att de företag som han räknade upp skulle drabbas av extraskatten.

Tyvärr är det så, Rune Ångström, att företag med egen vattenkraft håller den verksamheten skild från den elkraftsförädlade verksamheten. Oftast säljs den egenproducerade kraften till Vattenfall, varefter de elkraftsförädlade företagen köper elkraft från Vattenfall. Det innebär att den elkraftsförädlade verksamheten får betala fullt marknadspris för sin elkraft. I de fall man använder sig av egen elkraft är det högst vanligt att man debiterar marknadspris internt mellan företagets olika delar. På så vis tillgodogör man sig de stora vinster som i dag genereras av den äldre vattenkraften, och då kan inte heller verksamheten i Norrland få några större förmåner. Det finns således, Rune Ångström, starka skäl för samhället att ta in en del av dessa vinster genom den här skatten, för att sedan föra ut pengarna till investeringar.

Anf. 138 RUNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Det är, Bo Forslund, helt klart att Vattenfall är prisledande då det gäller vattenkraften och priset på den elektriska strömmen. Vattenfall är ju den största producenten. Den rundgång som Bo Forslund beskrev är riktig när det gäller vissa företag. I andra företag går vinsterna från vattenkraften direkt till företagets verksamhet och hjälper till att göra produkterna säljbara genom konkurrenskraftiga priser.

Jag räknade upp en del företag. Det var inga små företag, det var Stora Kopparberg, MoDo, Holmens Bruk, Billerud-Uddeholm m. fl. De företagen har väldigt många anställda, i vissa fall sysselsätter ett enskilt företag upp till 10 000 personer. Inkomsterna av vattenkraften utgör en betydande del av dessa företags affärsdrivande verksamhet, som koncerner betraktade, och är en trygghetsskapande grundval för att sysselsättningen skall kunna hållas uppe och för att företagen skall vara konkurrenskraftiga.

Till Bo Forslund vill jag säga att Skellefteå kommun drabbas av den nya elskatten med ca 35 milj. kr. Dessa 35 milj. kr. skulle Skellefteå kommun naturligtvis ha haft väldigt stor användning för när det gäller att göra nyttiga investeringar som hade kunnat skapa arbete och lätta på läget i den här hårt drabbade bygden.

Jag vill slutligen, som ett litet facit av denna diskussion, Bo Forslund, konstatera att den här elskatten till övervägande del drabbar det norrländska näringslivet. Det kommer att försvåra möjligheterna att skapa arbete i de norrländska bygderna och kommer att utgöra en börda som till övervägande del får bäras av den norrländska regionen.

Anf. 139 BO FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte hålla med Rune Ångström om att den här beskattningen skall försvåra speciellt för industrin i Norrland, eftersom jag har talat om hur kraftföretagen fungerar, hur de med hjälp av sina särskilda redovisningar plockar ut de här vinsterna och för över dem till aktieägarna. Det är väldigt få gånger, jag vill påstå i undantagsfall, som man från

kraftbolagens sida går in direkt och skjuter till pengar i de verksamheter som kraftbolagen egentligen är satta till att sköta. Det är tyvärr på detta sätt.

Därför tror jag att den metod som har föreslagits i propositionen och i detta betänkande är den absolut effektivaste och bästa för att kapa en del av dessa vinster och i stället föra över dem till kommunerna, kanske till Skellefteå kommun och andra kommuner som nu drabbas, och därigenom skapa nya investeringar. Det är kommunerna betjänta av.

Tredje vice talmannen anmälde att Rune Ångström anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 140 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Herr talman! Det kan kännas litet egendomligt att efter det senaste replikskiftet komma in och ta upp ungefär liknande frågor. Det är ändå värt att notera att motionen av Martin Olsson och mig visar att vi är de två enda norrländska riksdagsmän som har haft och känt anledning att ta upp den här frågan, bl. a. ur regionalpolitisk synpunkt. Rune Ångström har kanske något i eftertankens kranka blekhet vaknat upp när det gäller den här frågan.

Vi har, herr talman, i vår motion velat beskriva vilka följder elskatten får för vissa företag som använder elektriciteten som råvara i sina produktionsanläggningar. Några av dessa företag har av självbevarelsedrift förvärvat vattenkraft för att trygga tillgången på el och för att få billigare elkraft. Den billiga egenkraften är för några produktionsenheter den sköra tråd som de i dag hänger upp sin fortlevnad på. Nu finns det en uppenbar risk för att den här tråden brister.

KemaNobel, Svenska Cellulosa AB SCA, Graningeverken, Iggesund, Boliden och Mo och Domsjö AB – som även Rune Ångström nämnt – berörs av elskatten. Deras framsynthet att förvärva egen vattenkraft har spelat en mycket stor roll för att öka deras livskraft och för att utveckla deras industrier. Det är värt att understryka att dessa företag spelar en avgörande roll för sysselsättningen i de kommuner där de är verksamma.

Regeringens förslag leder nu till att man från statens sida fråntar dessa företag medel, som de själva bättre än andra vet hur de skall använda för att trygga framtiden för sina anställda.

Jag tycker, herr talman, att Bo Forslund i sitt replikskifte avslöjar lika mycket som regeringen i sin proposition om hur litet regeringen och han vet hur de norrländska industrikoncernerna fungerar. Kraften är en viktig och integrerad del av deras verksamhet. Jag rekommenderar Bo Forslund att under sommaruppehållet prya i någon av dessa industrikoncerner, så kanske vi kan få en mera insiktsfull debatt vid ett senare tillfälle.

Gunnar Sträng har vid ett tillfälle sagt: "Det är de vinstgivande företagen, som kan ge sina anställda trygghet, löneförbättringar, möjlighet till större trivsel och därmed också bidra till den större personliga frihet, som följer av en pålitlig arbetsanställning i ett företag med god ekonomi." Den socialdemokratiska regeringens förslag är raka motsatsen till den uppfattning

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

som Gunnar Sträng givit uttryck för.

Bo Forslund säger: Låt oss bara kapa vinsterna i de här norrländska företagen!

Den socialdemokratiska regeringen har lagt fram ett dåligt förslag. Det bevisas lätt av de justeringar som riksdagsutskottet gjort. Skatteutskottet föreslår att en dispensregel införs, som ger regeringen möjlighet att mildra effekterna av elskatten i enskilda fall. Beskattningen är – som skatteutskottet påpekar – ett trubbigt instrument. Kompletteringen med en dispensregel och vissa andra påpekanden är – för att komma från ett riksdagsutskott med socialdemokratisk majoritet – en bister och hård kritik av ett illa genomtänkt och övertänkt regeringsförslag.

Herr talman! Elskatteförslaget är värt att studera utifrån en speciell utgångspunkt. Om vi framöver gång efter gång skall få uppleva att regeringen ingriper med denna typ av punktskatter mot företag som visar god avkastningsförmåga, så kommer lusten att göra djärva, riskfyllda satsningar att bli sällsynt. Om vi som företagare från början vet att vi förlorar allt, om vi misslyckas, och att staten kommer med en specialskatt, om vi lyckas riktigt ordentligt, så blir det många djärva projekt som aldrig kommer att se dagens ljus. En logisk konsekvens av elskatten blir att utbyggnad av ny vattenkraft inte blir lika ekonomiskt försvarbar. Satsningen i alternativa energikällor minskar.

Nästa gång kan det vara svensk robotillverkning, som drabbas av en robotskatt eller dataindustrin som drabbas av en speciell dataskatt. Först skall företagen satsa och investera. Ganska ofta misslyckas man och förlorar sina pengar. Men om de lyckas så lurar socialdemokraterna i vassen på rov.

Detta herr talman, ger inget bra företagsklimat. Det är inget bra sätt att komma till rätta med Sveriges ekonomiska problem. Det vi behöver är ett stabilare planeringsklimat, så att företagare och innovatörer kan göra så riktiga framtidsbedömningar som möjligt gällande investeringsobjektens avkastningsförmåga. Även om industriminister Thage Peterson hur ofta som helst hävdar, att företagens vinster inte kan bli för höga, så är det till föga glädje för dem som satsar att konstatera att pålagor införs, som syftar till att ta hand om betydande delar av den vinst, som till äventyrs uppstår.

Herr talman! Kraftverken som kommer att beröras ligger som ett pärlband längs de norrländska älvärna. Vattenkraften är vid sidan av skogen och malmen de produktionsfaktorer som har bidragit inte bara till Norrlands utan även till hela Sveriges utveckling till industrination. Svensk industri har fått den billiga elenergi som den behövt. Till Norrland har lokaliserats basindustrier – många gånger i anslutning till utbyggda forsar och därmed möjlighet till billig elkraft i de samhällen som har byggts kring de här industrierna och som saknar förutsättningar för någon som helst annan verksamhet av industriell karaktär. Det är värt att notera att överskotten från vattenkraften har satsats på utbyggnaden av kärnkraftverken i södra Sverige och på en modernisering av kemisk industri och skogsindustri i många av våra Norrlandskommuner. Några framsynta kommuner i Norrland – Östersund.

Sollefteå och Skellefteå – har förvärvat vattenkraft, som de har haft glädje av för sina industrier och för att bygga ut sin kommunala service. Nu förlorar de miljoner.

Framtiden i skogslänen blir betydligt dystrare. Det är skogslänen eller, som vi ibland kallar dem, det regionalpolitiska stödområdet som kommer att stå för huvuddelen av elskatten. Är detta regionalpolitik?

Aldrig, herr talman, har de socialdemokratiska riksdagsledamöterna från Norrland varit tystare än denna höst. Aldrig har socialdemokratiskt styrda länsstyrelser och kommuner uppvaktat så litet som nu, trots att hundratals arbetstillfällen och hela samhällen kan påverkas av elskatten. Referaten i dagspressen från socialdemokratiska partimöten visar att elskatten inte varit något som man ansett vara särskilt angeläget att informera om. En demokratisk stat är ett land där var och en har rätt att säga sin mening. Men var och en har också rätt att från sina partier få information.

Herr talman! Socialdemokratisk regionalpolitik har efter valet blivit brandskattning av de företag i Norrland som har en framtid och understöd till de företag som borde ha lagt ned sin verksamhet för länge sedan. Skatten ger mindre sysselsättning inom norrländsk industri men arbetstillfällen för några få inom budgetdepartementet som skall behandla dispensärendena.

Herr talman! Jag yrkar bifall till den moderata reservationen nr 16, som är fogad till skatteutskottets betänkande. Samtidigt vill jag konstatera att mitt och Martin Olssons andrahandsyrkande om dispens vunnit bifall hos utskottets majoritet.

Anf. 141 RUNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag måste be Per-Richard Molén att litet närmare förklara det som han i början av sitt anförande nämnde om ett sent uppvaknande från min sida. Per-Richard Molén är ju ny i riksdagen, och därför tror jag att det är viktigt att det klagörandet kommer.

Anf. 142 BO FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Vi har nu hört näringslivets förlängda arm jungfrutala i Sveriges riksdag. Man kan inte påstå att argumenten innehöll något nytt. Denna svartmålning har vi hört förut så fort socialdemokratin tagit del av företagets vinster. Jag kände också igen upprepningen av de hot som brukar vara mycket vanliga från näringslivets och företagsägarnas sida, så fort samhället begär en fördelning av de höga vinster som de äldre vattenkraftverken tillgodogör sig.

Låt mig till sist ställa en liten försynt fråga till herr Molén: Hur mycket av den egna vattenkraftens vinster har man egentligen återfört till sina producerande industrier i Norrland? Det kan vara av visst värde för oss att få reda på det.

Anf. 143 PER-RICHARD MOLÉN (m) replik:

Herr talman! Till Rune Ångström vill jag säga att det väl är vanligt här i riksdagen att man, om man känner ett speciellt engagemang i en fråga,

väcker en motion och speciellt betonar denna fråga i samband med att en proposition avges. Det var detta jag åsyftade. Såvitt jag vet är det enbart jag och Martin Olsson från den s. k. Norrlandsbänken som har tagit upp dessa frågor.

Det är ganska konstigt, herr talman, att den socialdemokratiska regeringen i Sverige höjer elskatten och tar av näringslivet och företagen de medel som de behöver för att utvecklas. Den socialdemokratiska regeringen i Finland går precis rakt motsatt väg och sänker elskatten med 50 %. Vilken regering har rätt, Bo Forslund? Är det den socialdemokratiska regeringen i Finland eller den socialdemokratiska regeringen i Sverige som mest värnar om sysselsättningen i de industriellt svagt utvecklade regionerna i resp. land?

Anf. 144 RUNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag vill bara i all vänlighet upplysa Per-Richard Molén om att mitt namn står under motion 120. Den är upptagen i motionsförteckningen. Det går att läsa de yrkanden som finns i den motionen, bl. a. om avslag på den föreslagna elskatten.

Anf. 145 EGON JACOBSSON (s):

Herr talman! Jag skall börja mitt inlägg med något så ovanligt som att instämna i Knut Wachtmeisters anförande. Instämmandet gäller att det ter sig något underligt att skatteutskottets betänkande, som dominerar det ärende som vi nu behandlar, har lagts sist på ärendelistan.

I det omfattande betänkande från skatteutskottet som vi nu behandlar skall jag uppehålla mig vid två frågor. Den första gäller hyreshusavgiften och den andra skattereduktionen för fackföreningsavgifter.

När det gäller hyreshusavgiften kan jag fatta mig väldigt kort, eftersom den har varit föremål för behandling tidigare under dagen. Oskar Lindkvist har på ett förtjänstfullt sätt redogjort för argumenten för den. Jag skall därför direkt gå över till att beröra förslaget om skattereduktion för fackföreningsavgifter.

Förslaget innebär att skattereduktion medges med 40 % av den erlagda medlemsavgiften till fackföreningen. Underlaget är dock maximerat till 1 200 kr., varför reduktionen kan bli högst 480 kr. Genom detta nya avdrag och en justering av skatteskalen har förutsättningar skapats för en lugn avtalsrörelse. Därför, Björn Molin, är det så bråttom att genomföra förslaget. De avtalslutande parterna skall ha klara besked om den verklighet som gäller för dem, när de inleder sina avtalsförhandlingar.

Det är i all korthet, herr talman, motiven till att detta förslag har lagts fram. Det är ett ganska enkelt förslag, som jag tror skall välkomnas av de flesta invånare i vårt land.

Här skulle mitt inlägg ha kunnat sluta, om det inte vore för de borgerliga partiernas agerande. De har nästan rivit upp himmel och jord under utskottsbehandlingen av förslaget. Det har också framkommit i inläggen här från Knut Wachtmeister, Stig Josefson och Björn Molin. Det var en förfärlig

litalia som spelades upp.

Det började med en kritik över att förslaget inte har varit föremål för lagrådsbehandling. I skatteutskottet gick det t. o. m. så långt att den centerpartistiska ledamoten Stig Josefson krävde att utskottet skulle besluta om remiss till lagrådet. Moderaterna begärde att konstitutionsutskottet skulle få yttra sig över huruvida beredningen av förslaget skett i enlighet med regeringsformens bestämmelser. Moderatledaren spädde på med att inlämna en interpellation i samma fråga.

Det är i och för sig positivt att de borgerliga värnar om grundlagen, i det här fallet regeringsformen, och om lagrådsremissförfarandet. Men varför har detta intresse vaknat till liv först nu? Under sex år hade ni regeringsansvaret. Det är bara drygt två månader sedan den borgerliga regeringen tågade ut ur kanslihuset. Blev era propositioner föremål för lagrådsremisser? Svaret är ett klart och entydigt nej. Under vissa perioder var det snarare regel än undantag att propositionerna *inte* blev föremål för lagrådsremiss.

Det förhöll sig dessutom så, att vi under vissa tider fick motta propositionerna i form av stencilupplagor med åtföljande förkortade motionstider. Därav uppstod också namnet "stencilregeringen". Om man granskar era regeringsår, finner man att under åren 1976–1980 var det 81 propositioner inom området skatter och avgifter som inte blev föremål för lagrådsremiss. Läger vi där till åren 1981 och 1982, stiger siffran till 109 – fortfarande rör vi oss endast inom området skatter och avgifter. Exempel på sådana propositioner är de som gällde förmögenhetsbeskattningen, skogsbeskattningen och skattereduktionen vid aktie- och skattefondssparande.

Listan skulle kunna göras lång, herr talman. Här kan man med fog tala om ord och handling. Ibland är minnet väldigt kort. Knut Wachtmeister, Björn Molin och Stig Josefson.

De borgerliga partierna har också oroat sig för svårigheterna att renodla fackföreningsavgiften och pekat på den omständigheten att avgiften ibland kan inrymma annat än kostnader för den fackliga verksamheten. Björn Molin nämnde som exempel privata kostnader, och han nämnde också Elektrikerförbundets hemförsäkring. Det är ett påpekande som förtjänar uppmärksammas, och därför har skatteutskottet haft föredragning av riksskatteverkets representanter och dessutom inhämtat yttrande från konstitutionsutskottet. Konstitutionsutskottet har ingen erinran mot förslaget. I skatteutskottets betänkande är vi dock angelägna att framhålla: "Det är enligt utskottets mening därför angeläget att själva fackföreningsavgiften genom organisationernas försorg renodlas."

Vid de kontakter som riksskatteverket haft med representanter för fackföreningsrörelsen har dessa förklarat sig beredda att lösa frågan enligt skatteutskottets intentioner. Därmed borde de borgerliga partierna kunna känna sig nöjda och lugnade. Men det är de uppenbarligen inte. De fortsätter sin kritik mot förslaget. Därmed avslöjar de sig själva.

När skatteutskottet och riksdagen tidigare år behandlat frågan om avdragsrätt för fackföreningsavgiften, har enhälligt konstaterats att den rent skattemässiga behandlingen av medlemsavgifter resp. konfliktersättningar

är förmånligare för arbetsgivarorganisationerna och deras medlemmar än för fackföreningar och deras medlemmar.

Skatteutskottet har tidigare som stöd för denna uppfattning åberopat att enbart en del av de avgifter som medlemmarna i vissa arbetsgivarorganisationer betalar och som de får avdrag för vid taxeringen används för konfliktändamål och att en arbetsgivarorganisation helt eller delvis kan finansiera även den del av verksamheten som avser annat än ersättningar eller fonderingar för konfliktändamål med obeskattade medel.

Mot detta har de borgerliga partierna aldrig reagerat. Men så fort det blir fråga om ett avdrag som kan komma löntagare och vanligt folk till del, då stegar sig de borgerliga och åberopar grundlag, regeringsform och lagrådsremissförfarande som skäl mot införande av avdrag för fackföreningsavgiften.

Det vorc, herr talman, både hederligare och ärligare om ni sade som det är: Vi är emot att vanliga löntagare kan få motsvarande avdrag för sina fackföreningsavgifter som varit arbetsgivarnas rättigheter i många år. Att arbetsgivarna använt sig av obeskattade medel för påkostade mångmiljonkampanjer, som riktas mot arbetarrörelsen och som indirekt betalas av skattebetalarna, det har aldrig bekymrat er. Det var inte heller aktuellt med lagrådsremiss när det gällde skattereduktioner för aktie- och skattefondssparande. Slutsatsen är given: Så länge det gäller avdrag som gynnar kapitalägare och de besuttna i samhället går det bra, men om det gäller vanliga löntagare blir det nej. Med detta agerande visar ni också på vilken sida ni står. Men säg det rakt ut, i stället för att gömma er bakom formalia! Det ger ett beklämmande intryck.

Herr talman! Jag yrkar bifall till hemställan i skatteutskottets betänkande.

Under detta anförande hade ledningen av kammarens förhandlingar för en stund övertagits av andre vice talmannen.

Anf. 146 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! Egon Jacobsson sade att minnet är kort, och det måste det förmodligen vara. Vad Egon Jacobsson har sagt här överensstämmer mycket litet med verkligheten. Om man läser utskottsbetänkandet från den förra riksdagssessionen – där ärendet var uppe två gånger – finner man att utskottet var enigt om att uppmana regeringen att se vidare på detta och försöka åstadkomma ett förslag som kunde skapa rättvisa och som var likvärdigt för både Arbetsgivareföreningen och fackföreningarna. Jag anser att det är helt felaktigt att komma med sådana påståenden som Egon Jacobsson har gjort.

Vi kan också se på vad som skrivs i det utskottsbetänkande vi behandlar i dag, och jag vill dessutom hänvisa till den debatt om denna fråga som jag har haft tidigare med Erik Wärnberg. Vi var överens om att en lagrådsremiss hade varit värdefull, med tanke på de brister som utan tvivel fanns i detta förslag när det presenterades.

Jag har sannerligen inte rivit upp himmel och jord för att få förslaget granskat av lagrådet. Riksdagens skatteutskott hade inget sammanträde utsatt den aktuella veckan. Jag och min partikollega i skatteutskottet avfattade en skrivelse, där vi begärde denna granskning. Skrivelsen har behandlats på samma sätt som alla andra yrkanden i utskottet. Anledningen till att förslaget inte gick till lagrådsremiss var att man inte ansåg att man hann med det. Det var det som åberopades från den socialdemokratiska sidan.

Anf. 147 EGON JACOBSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp två saker. Stig Josefson sade nu och har tidigare sagt att vi i skatteutskottet har efterlyst ett neutralt system, och det är riktigt. Men när vi gjorde det hade vi en borgerlig regering. Nu har det gått drygt två månader sedan vi fick en socialdemokratisk regering. Det är ganska orimligt att kräva att den regeringen utöver allt det andra som den haft att ta itu med efter inträdet i kanslihuset också skulle ha hunnit med att klara av denna fråga. Vi kommer en bit på vägen. Fortfarande är det så att arbetsgivarorganisationerna är mera gynnade i förhållande till fackföreningarna. Men detta är ett steg på vägen.

När det gäller lagrådet trodde jag inte att Stig Josefson skulle ha modet att återkomma. Ni sitter i glashus alla tre efter den redovisning som ni har bestått med. I det här fallet är det helt klart att det är en åtgärd som tillsammans med skatteskalans justering är vidtagen för att bana väg för en lugn avtalsrörelse. De avtalslutande parterna skall ha besked om den verklighet som de skall förhandla i, innan förhandlingarna startar.

Anf. 148 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! Det uttalande som jag åberopade från skatteutskottet antogs då det var en borgerlig majoritet i skatteutskottet.

Anf. 149 ANITA JOHANSSON (s):

Herr talman! Till sist några ord om videoskatten.

I den proposition som vi nu behandlar föreslås en ny skatt på videobandspelare om 600 kr. Konstruktionen av den föreslagna skatten följer sedvanligt mönster vid punktbeskattning, vilket bl. a. innebär obligatorisk skattskyldighet för tillverkarna och en möjlighet för vissa större importörer att låta registrera sig som skattskyldiga.

Oregistrerade importörer skall betala skatt vid importen. Den nya skatten regleras i en särskild lag som vi föreslår skall träda i kraft den 1 januari 1983.

Herr talman! Inte för mig helt oväntat föreslår moderaterna avslag på denna nya skatt. Jag trodde att moderaterna skulle bli ensamma, men även folkpartiet har fylkat sig till deras skara. Centern, vpk och vi socialdemokrater säger ja till denna nya skatt. Det finns alltså en bred majoritet i kammaren.

Genom att videoskatten tas ut med ett fast belopp per videobandspelare och de skattskyldiga begränsas till tillverkare och registrerade importörer blir den nya skatten enkel att hantera.

Den breda utskottsmajoriteten anser att skattesatsen, 600 kr. per bandspelare, är väl avvägd. Med hänsyn till skattens enkla beskaffenhet finner vi att lagrådets hörande inte behöver påkallas. Därtill kommer att det redan finns ett betydande antal videobandspelare i landet, vilket talar för att beskattningsåtgärderna så snart som möjligt bör träda i kraft. En lagrådsgranskning och det därmed förenade dröjsmålet skulle dessutom ge importören tillfälle att under en längre tid komma undan skatt. Utskottsmajoriteten vill med detta tillbakavisa kritiken i moderatmotionen.

Herr talman! Eftersom det gäller en helt ny punktskatt, kan det givetvis finnas detaljer som kan behöva övervägas sedan närmare erfarenheter vunnits genom den praktiska tillämpningen.

Med de här få orden yrkar jag bifall till förslaget om videoskatten.

Anf. 150 ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! I denna debatt har frågan om skattereduktion för fackföreningsavgifter behandlats. Frågan inrymmer ett flertal besvärliga problem ur bl. a. kontrollsynpunkt. Regeringsformen föreskriver att lagrådsgranskning bör ske för denna typ av ärenden. Såväl i skatteutskottet som i konstitutionsutskottet har de borgerliga ledamöterna därför begärt detta. För att så skall ske räcker det att en tredjedel av utskottsledamöterna biträder ett sådant yrkande. Så har skett, men majoriteten har föreburit att det skulle innebära avsevärt men för ärendets handläggning. Ärendet är emellertid icke av brådskande natur, varför en granskning bort ske. Så hade kunnat ske, om viljan hade funnits från majoritetens sida. Från borgerligt håll har man tidigare varit tillmötesgående vid krav på lagrådsremiss i utskott, när sådant yrkats från socialdemokratiskt håll.

Skatteutskottet bör ytterligare överväga frågan om lagrådsremiss innan beslut i ärendet sker. Jag vill därför, herr talman, föreslå att återremiss till utskottet sker vad avser mom. 2 i skatteutskottets betänkande 15.

Anf. 151 ERIK WÄRNBERG (s):

Herr talman! Skatteutskottet har mycket noga behandlat den framställning som gjorts tidigare från centerpartiet att utskottet skulle skicka det hela till lagrådet. Man skall göra detta om en tredjedel vill det även i utskottet. Men om det, som herr Björck sade, innebär avsevärt men därför att ärendet är av brådskande art, kan detta undvaras.

Vi har funnit att ärendet är av verkligt brådskande art. Som Egon Jacobsson sade är det en del i de avtalslutande parternas bud. Det gäller att komma fram till ett någorlunda snabbt beslut om ett avtal, och de bör veta vilka förhållanden som råder. Utskottet har alltså redan tagit ställning till denna fråga. Vi finner att det är helt meningslöst att skicka ärendet tillbaka till utskottet, eftersom majoriteten ju har samma åsikt fortfarande.

Men om man skall börja göra mycket noggranna undersökningar i vad mån allvarliga men uppstår eller icke, så får naturligtvis kammaren ta risken att vi får fördröja kammarens arbete. Jag har varit beredd på att detta skulle komma. Jag har bett att utskottet skall sammanträda omedelbart sedan

plenium är slut. Vad utskottet då kommer att besluta i denna fråga vet inte jag.

Eftersom alla de synpunkter som herr Björck här har tagit upp redan har beaktats i utskottet, yrkar jag avslag på herr Björcks framställning.

Anf. 152 OLLE SVENSSON (s):

Herr talman! Eftersom vice ordföranden i konstitutionsutskottet här har lagt fram förslaget, utgår jag från att han bl. a. har till utgångspunkt kontrollfrågorna och deras sammanhang med integritetsskyddet. Då vill jag påpeka att konstitutionsutskottets majoritet i sitt yttrande har sagt följande:

”Vad gäller kontrollfrågorna är det enligt konstitutionsutskottets bestämda mening nödvändigt att finna en lösning som inte kränker den enskildes integritet. Utskottet förutsätter att denna viktiga principiella fråga, som inte berörs i propositionen, noga övervägs av regeringen och därefter underställs riksdagen.

Vad utskottet anfört i detta avseende bör ges regeringen till känna.”

På s. 59 i skatteutskottets betänkande sägs, efter referat av vad konstitutionsutskottet har yttrat:

”Vad utskottet anfört i fråga om integritetsskyddet bör ges regeringen till känna.”

Jag kan inte förstå vad en återremiss skulle ha för värde när det gäller den del som berör konstitutionsutskottet. Här förutsätts ju att om integritetsfrågorna blir aktuella, skall de återkomma till riksdagen, där man har möjlighet att granska dem på nytt.

Jag vill därför instämma i skatteutskottets ordförandes förslag om avslag på återremissyrkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Finansutskottets betänkande 20

Mom. 1 (de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken)

I en förberedande votering biträdde reservation 2 av Nils Åsling m. fl. med 73 röster mot 15 för reservation 3 av Carl-Henrik Hermansson. 242 ledamöter avstod från att rösta.

I kontrapositionsvoteringen biträdde reservation 1 av Lars Tobisson m. fl. med 82 röster mot 73 för reservation 2 av Nils Åsling m. fl. 175 ledamöter avstod från att rösta.

I huvudvoteringen bifölls utskottets hemställan med 162 röster mot 81 för reservation 1 av Lars Tobisson m. fl. 88 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 2 (utvidgning av användningsområdet för de allmänna investeringsfonderna)

Utskottets hemställan bifölls med 247 röster mot 81 för reservation 4 av Lars Tobisson m. fl. 2 ledamöter avstod från att rösta.

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Torsdagen den
16 december 1982

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Mom. 3 och 4 (kommunalt skattestopp för år 1984, m. m.)

Utskottets hemställan bifölls med 250 röster mot 81 för reservation 5 av Lars Tobisson m. fl.

Mom. 5 (facklig vetorätt vid ianspråktagande av medel på särskilda investeringskonton)

Utskottets hemställan bifölls med 315 röster mot 15 för reservation 6 av Carl-Henrik Hermansson. 1 ledamot avstod från att rösta.

Mom. 6 och 7 (uttalande om upprättande av samhällsfonder, m. m.)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 7 av Carl-Henrik Hermansson, bifölls med acklamation.

Mom. 8 (uttalande om kollektiva löntagarfonder)

Utskottets hemställan bifölls med 176 röster mot 155 för reservation 8 av Lars Tobisson m. fl.

Civilutskottets betänkande 7

Mom. 1 (grunderna för införande av en hyreshusavgift)

I en förberedande votering biträdde reservation 1 b av Kjell Mattsson och Agne Hansson med 54 röster mot 20 för reservation 1 c av Kerstin Ekman. 256 ledamöter avstod från att rösta.

I kontrapositionsvoteringen biträdde reservation 1 a av Rolf Dahlberg m. fl. med 81 röster mot 54 för reservation 1 b av Kjell Mattsson och Agne Hansson. 192 ledamöter avstod från att rösta.

I huvudvoteringen bifölls utskottets hemställan med 175 röster mot 81 för reservation 1 a av Rolf Dahlberg m. fl. 74 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 2 (avgiftens tidsmässiga avgränsning)

Utskottets hemställan bifölls med 218 röster mot 20 för reservation 2 av Kerstin Ekman. 92 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 3 (undantag från hyreshusavgift för allmännyttiga bostadsföretag)

Utskottets hemställan bifölls med 239 röster mot 15 för reservation 3 av Tore Claeson. 75 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 4

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 5 (husavgift för egnahem m. m.)

Utskottets hemställan bifölls med 314 röster mot 15 för reservation 4 av Tore Claeson.

Mom. 6 (hyreshusavgiftens behandling vid inkomsttaxeringen)

Utskottets hemställan bifölls med 228 röster mot 15 för reservation 5 av Tore Claeson. 88 ledamöter avstod från att rösta.

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

Skatteutskottets betänkande 15

Mom. 1 (skalan för statlig inkomstskatt m. m.)

HEMSTÄLLAN

Basenheten

I kontrapositionsvoteringen biträdades reservation 1 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del med 154 röster mot 16 för hemställan i motion 125 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del. 159 ledamöter avstod från att rösta.

I huvudvoteringen bifölls utskottets hemställan med 161 röster mot 155 för reservation 1 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del. 15 ledamöter avstod från att rösta.

Skatteskalan

I en förberedande votering biträdades reservation 3 av Stig Josefson m. fl. i motsvarande del med 75 röster mot 15 för hemställan i motion 125 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del. 238 ledamöter avstod från att rösta.

I kontrapositionsvoteringen biträdades reservation 2 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del med 81 röster mot 73 för reservation 3 av Stig Josefson m. fl. i motsvarande del. 175 ledamöter avstod från att rösta.

I huvudvoteringen bifölls utskottets hemställan med 161 röster mot 81 för reservation 2 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del. 89 ledamöter avstod från att rösta.

Underskottsavdrag

Utskottets hemställan bifölls med 248 röster mot 81 för reservation 4 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del. 2 ledamöter avstod från att rösta.

Sjömansskatten

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 1 i övrigt

Utskottets hemställan, som ställdes mot det av Tommy Franzén under överläggningen framställda yrkandet, bifölls med acklamation.

MOTIVERING

Utskottets motivering godkändes.

Mom. 2 och mom. 17 i viss del (fackföreningsavgift)

Kammaren biföll med erforderligt antal röster, 154 ja mot 176 nej, det av

*Vissa ekonomisk-
politiska åtgärder
m. m.*

Anders Björck framställda yrkandet om återförvisning av mom. 2 till utskottet för ytterligare beredning, varigenom även mom. 17 i viss del återförvisats.

Mom. 3 (sparskattereduktion)

Utskottets hemställan bifölls med 175 röster mot 155 för reservation 9 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del.

Mom. 4 (skattereduktion för aktieutdelning)

Utskottets hemställan bifölls med 175 röster mot 155 för reservation 10 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del.

Mom. 5 (förmögenhetsskatt)

Utskottets hemställan bifölls med 175 röster mot 155 för reservation 11 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del.

Mom. 6 (skatteskalorna för arvs- och gåvoskatt)

Utskottets hemställan bifölls med 176 röster mot 154 för reservation 12 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del.

Mom. 10 (obligatorisk inbetalning på särskilt investeringskonto)

Utskottets hemställan bifölls med 175 röster mot 154 för reservation 13 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del.

Mom. 11 (införande av en hyreshusavgift)

Utskottets hemställan bifölls med 176 röster mot 154 för reservation 14 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del.

Mom. 12 (hyreshusavgiftens tidsmässiga avgränsning)

Utskottets hemställan bifölls med 212 röster mot 20 för reservation 15 av Björn Molin. 98 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 14 (övriga frågor rörande hyreshusavgiften)

Utskottets hemställan, som ställdes mot motion 124 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, bifölls med acklamation.

Mom. 15 (videoskatt)

Utskottets hemställan bifölls med 229 röster mot 100 för reservation 16 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del.

Mom. 16 (skatt på viss elkraft)

I kontrapositionsvoteringen biträdde reservation 17 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del med 100 röster mot 55 för reservation 18 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius i motsvarande del. 175 ledamöter avstod från att rösta.

I huvudvoteringen bifölls utskottets hemställan med 175 röster mot 105 för

reservation 17 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del. 50 ledamöter avstod från att rösta.

Nr 53

Torsdagen den
16 december 1982

Mom. 17 utom i vad avsåg lagförslagen om fackföreningsavgift

Utskottets hemställan bifölls.

*Extra samman-
träde*

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

12 § Kammaren beslöt att förhandlingarna skulle fortsättas vid nästa sammanträde.

13 § Anf. 153 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att arbetsmarknadsutskottets betänkande 13 uppförs främst bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan för fredagen den 17 december.

14 § Extra sammanträde

Anf. 154 TREDJE VICE TALMANNEN:

Utöver det sammanträde, som utsatts till kl. 09.00 den 17 december, bör med anledning av återremissen av del av skatteutskottets betänkande 15 nämnda dag anordnas ett sammanträde med början kl. 19.30. Härför krävs emellertid bifall av mer än hälften av kammarens ledamöter. Jag får vidare erinra om stadgandet att beslut som fordrar anslutning från särskilt flertal alltid skall fattas genom omröstning.

Jag föreslår att kallelse utfärdas till arbetsplenium den 17 december kl. 19.30.

Följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den som vill att kammaren medger att kallelse utfärdas till arbetsplenium kl. 19.30 i dag röstar ja.

den det ej vill röstar nej.

Om inte mer än hälften av kammarens ledamöter röstar ja har kammaren avslagit förslaget om anordnande av ifrågavarande sammanträde.

Kammaren beslöt med 266 röster mot 60 att kallelse skulle utfärdas till arbetsplenium kl. 19.30 i dag. 1 ledamot avstod från att rösta.

Nr 53

15 § Kammaren åtskildes kl. 00.35.

Torsdagen den
16 december 1982

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert